

Nasjonalparkstyret
for Fulufjellet

Møteinnkalling

Utvalg: Nasjonalparkstyret for Fulufjellet
Møtested: Gammelskula, Innbygda i Trysil
Dato: 13.02.2023
Tidspunkt: 10:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 1/2023	Godkjenning av innkalling og saksliste, og valg av medlemmer til å skrive under protokoll		
ST 2/2023	Referatsaker		
RS 1/2023	Rapport 2022 - Fulufjellet NP - barmark - uttransport av felt elg - rydding av elgposter - Skjæråsen jaktlag		2021/5337
RS 2/2023	Rapport 2022 - Fulufjellet NP - barmark - uttransport av felt elg - Tangådalen jaktlag		2020/9778
RS 3/2023	Rapport - Dispensasjon for uttak av elg i Fulufjellet - Linnest Øst jaktlag		2020/9918
RS 4/2023	Kjørebok og GPS-logg for helikopter i forbindelse med merkeforsøk og merking av bjørn i 2022		
RS 5/2023	Ny forvaltningsplan for Rovvilt og samfunn i region 5		
RS 6/2023	Fulufjellet NP - Fregn NR - Innspill om ønsket personalressurs fra SNO i 2023		
RS 7/2023	Naturoppdrag åpnes for bruk 260123		2022/12393
RS 8/2023	Til alle verneområdestyrer - Anmodning om rapportering antall anmeldelser til politiet i 2022		2022/12392
ST 3/2023	Orienterings- og drøftingssaker - styremøte 13.02.2023		2023/1802
ST 4/2023	Prosjektplan - Stitilrettelegging og kanalisering av ferdsel til Storfurua og Slottet i Fulufjellet NP		2023/938
ST 5/2023	Eventuelt		
RS 9/2023	Høring - Innlandet - regional plan for klima, energi og miljø - Innlandet fylkeskommune		

**ST 1/2023 Godkjenning av innkalling og saksliste, og valg av medlemmer til å
skrive under protokoll
ST 2/2023 Referatsaker**

Fra Skjæråsen Jaktlag
V/ Dagfinn Haget
Finne-Grønns veg 5
2414 Elverum
dagfinn.haget@gmail.com

Elverum 31.12.2022

Til Nasjonalparkstyret for Fulufjellet nasjonalpark
Postboks 987
2604 Lillehammer
sfinpost@statsforvalteren.no

Rapport – dispensasjon for rydding av poster og motorisert uttransport av felt elg.

Det vises til dispensasjon gitt i brev datert 07.07.2021 (deres ref. 2021/5337). Dispensasjonen er gitt med vilkår om at det gis en skriftlig rapport av hvorvidt dispensasjonen er benyttet, og i tilfelle hvordan og hvor uttransporten har foregått.

Skjæråsen Jaktlag har avsluttet årets elgjakt uten at det ble felt noen elger innenfor nasjonalparkens område.

Dispensasjonen for motorisert uttransport av felt elg ble derfor ikke benyttet høsten 2022. Rydding av siktelinjer er kun utført i henhold til de vilkår som er gitt av dispensasjonen.

Med hilsen

Dagfinn Haget.

Dagfinn Haget

Kopi til jaktlagets leder: Jan Foss, Storfossvegen 9, 2425 Ljørdalen

Fra: Dagfinn Haget[dagfinn.haget@gmail.com]
Sendt: 31.12.2022 09:03:53
Til: Postmottak SFIN[sfinpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Fulufjellet NP - Rapport fra Skjæråsen Jaktlag 2022 (Deres ref. 2021/5337)

Nasjonalparkstyret for Fulufjellet NP har gitt Skjæråsen Jaktlag dispensasjon for rydding av poster og motorisert uttransport av felt elg.
Vedlagt følger jaktlagets rapport i henhold til de vilkår som er gitt i dispensasjonen.

mvh
Dagfinn Haget.

Fra: Eva Fjellhammer[fjellhammers@hotmail.no]
Sendt: 30.01.2023 09:49:26
Til: Postmottak SFIN[sfinpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Vs: Info om uttransport av elg i Tangådalen- Fulufjell nationalpark

Hei
Fikk mail i retur. Sender den til dere.

Mvh.
Arne Kristian Fjellhammer

Fra: Eva Fjellhammer <fjellhammers@hotmail.no>
Sendt: fredag 27. januar 2023 12:38
Til: Norstad, Ariane Bekk <arbno@statsforvalteren.no>
Emne: Sv: Info om uttransport av elg i Tangådalen- Fulufjell nationalpark

Hei

Jeg vet ikke om det er hit jeg skal sende denne mailen nå.
Sender du den videre om dette er feil.

Vil bare gi beskjed om at det ikke ble brukt jernhest for uttransport av elg i jaktåret 2022 i Fulufjell nationalpark.

Mvh.
Arne Kristian Fjellhammer

Fra: Norstad, Ariane Bekk <arbno@statsforvalteren.no>
Sendt: tirsdag 12. januar 2021 08:32
Til: Eva Fjellhammer <fjellhammers@hotmail.no>
Emne: SV: Info om uttransport av elg i Tangådalen- Fulufjell nationalpark

Takk for tilbakemelding! 😊

Med vennlig hilsen
Ariane Bekk Norstad
nasjonalparkforvalter

Statsforvalteren i Innlandet

Telefon: 62 55 11 87
E-post: arbno@statsforvalteren.no
Web: www.statsforvalteren.no/in

Fra: Eva Fjellhammer <fjellhammers@hotmail.no>
Sendt: mandag 11. januar 2021 18:39
Til: Norstad, Ariane Bekk <arbno@statsforvalteren.no>
Emne: Info om uttransport av elg i Tangådalen- Fulufjell nationalpark

Hei.

Vil bare gi beskjed om at det ikke ble brukt jernhest for uttransport av elg i jaktåret 2020 i Fulufjell nationalpark.

Mvh.

Arne Kristian Fjellhammer

Fra: Eva Fjellhammer
Sendt: onsdag 9. september 2020 20:49
Til: arbno@fylkesmannen.no <arbno@fylkesmannen.no>
Emne: Søknad om dispensasjon for uttransport av elg i Tangådalen- Fulufjell nationalpark

Hei

Søker om uttransport av elg med lettbeltekjøretøy (jernhest) i Tangådalen for årene 2020, 2021 og 2022.

Mvh.
Arne Kristian Fjellhammer
Mobil 45 29 30 98

From: Olaf Skåret[olafskaaret@gmail.com]
Sent: 19.12.2022 10:55:49
To: Bøe Kildahl, Henriette Othilie[hotbk@statsforvalteren.no]
Subject: Dispensasjon for uttak av elg i Fulufjellet
Hei Henriette

Da har vi avsluttet elgjakta for året. Vi har ikke brukt dispensasjonen for uttransport av felt elg i år.

God jul og Godt nyttår

mvh Olaf Skåret
Linnes Øst jaktalg

man. 5. sep. 2022 kl. 09:23 skrev Bøe Kildahl, Henriette Othilie
<hotbk@statsforvalteren.no>:

Med vennlig hilsen

Henriette Othilie Bøe Kildahl
nasjonalparkforvalter

**Nasjonalparkstyret
for Fulufjellet**

Telefon: 62 55 11 87
E-post: hotbk@statsforvalteren.no
Web: <https://nasjonalparkstyre.no/fulufjellet>

RS 4/2023 Kjørebok og GPS-logg for helikopter i forbindelse med merkeforsøk og merking av bjørn i 2022

RS 5/2023 Ny forvaltningsplan for Rovvilt og samfunn i region 5

RS 6/2023 Fulufjellet NP - Fregn NR - Innspill om ønsket personalressurs fra SNO i 2023

Fra: Tore Opdahl[tore.opdahl@miljodir.no]
Sendt: 26.01.2023 13:42:52
Til: []
Tittel: Naturoppdrag åpnes for bruk i dag (26 januar)

Til
Statsforvaltere
Sysseimesteren
Nasjonalepark- og verneområdestyrer (forvaltere)
Kommuner med forvaltningsmyndighet for verneområder, ved kontaktperson og/eller postmottak

Viser til vedlagt e-post "Varsel og lansering av Naturoppdrag" sendt 16.12.2022.

Naturoppdrag er både en nettside og en mobilapp (Android og iOS). Sammen skal de gjøre det enkelt å planlegge, gjennomføre og rapportere arbeid knyttet til forvaltning av verneområder. Nettsiden Naturoppdrag lanseres i dag. Mobilapp kan lastes ned fra App Store eller Play Store i løpet av februar.

Alle som har dette ansvaret får nå et verktøy som gir god oversikt over hva som bør gjøres, hva som skal gjøres og hva som er gjort i egne verneområder. Det betyr også at fra og med i dag stenges Verneområdeloggen (VOL) for redigering og erstattes i sin helhet av Naturoppdrag. Alle installasjonene som var registrert i VOL er kopiert over til Naturoppdrag. Det tar likevel et par uker før vi rekker å kopiere tilhørende vedlegg, for eksempel bilder.

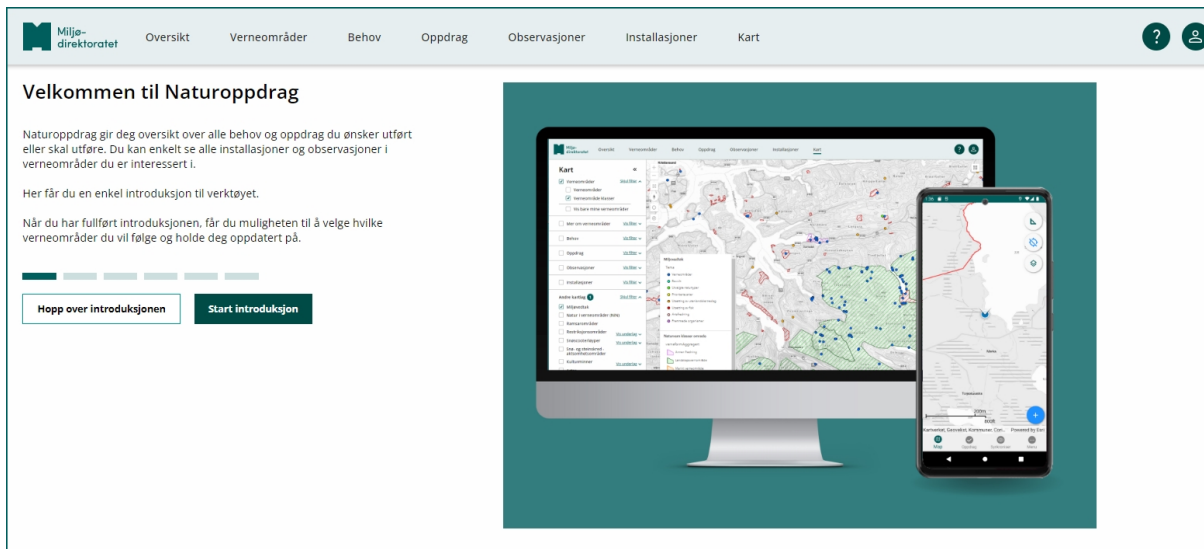
Prioriteringer for vinteren 2023

- Forvaltningsmyndighet skal legge inn behov og oppdrag fra planleggingsmøter vinteren 2022/2023.
- Statens naturoppsyn (SNO lokalt) skal forberede mottatte oppdrag og opprette egne oppdrag der det trengs.
- Alle kan registrere eller redigere installasjoner og notere relevante observasjoner.
- Det aller viktigste er at forvaltningsmyndighet og SNO snakker sammen og blir enige om hvordan dere best bruker verktøyet sammen.

Hva må du gjøre for å komme i gang nå?

Det er avgjørende at både forvaltningsmyndighet og SNO logger seg på systemet. Hvis noen ikke klarer å benytte Min side (pkt. 1) varsler de oss om dette med e-post til tore.opdahl@miljodir.no.

1. Vedlagte veiledning (NaturOppdrag_MinSide_Eksterne) viser hvordan du benytter Min side for å få tilgang på Naturoppdrag.
2. Logg inn på NaturOppdrag og start introduksjonen, som vist i utklipp under. Den starter kun første gang du logger inn.
3. Velg hvilke verneområder du vil følge.
4. Utforsk veiledning som finnes i Hjelp.
5. Send Miljødirektoratet respons på hva du synes om verktøyet – bruk egen knapp for tilbakemelding på høyre side av skjermvindu!

Videre arbeid med Naturopppdrag

Ved lansering mener Miljødirektoratet at Naturopppdrag fungerer godt nok til å utføre tiltenkt arbeid på en hensiktsmessig måte – en første brukbar versjon. Nå skal vi videreutvikle verktøyet raskt og i dialog med dere som bruker det, og tilby ny funksjonalitet fortløpende. For å greie dette trenger vi å høre respons fra dere som bruker verktøyet.

Merk: vår dialog med brukerne vil foregå i verktøyet. De som venter for lenge med å ta i bruk Naturopppdrag risikerer derfor å gå glipp av viktig og nyttig informasjon.

Hvis noen ønsker det, vurderer vi å tilby korte kurs som holdes på Teams. Eventuelle kurs vil kreve påmelding i forkant. Her tenker vi oss et ganske lavt antall deltakere på hvert kurs, for eksempel under 15 personer.

Hilsen
Tore Opdahl
seniorrådgiver, verneområdeseksjonen
mobil: 988 18 790
tore.opdahl@miljodir.no

www.miljødirektoratet.no | www.miljøstatus.no
sentralbord: 73 58 05 00

From: "Knut Fossum" <knut.fossum@miljodir.no>
Sent: Fri, 16 Dec 2022 07:07:42 +0000
Cc: "Tore Opdahl" <tore.opdahl@miljodir.no>
Subject: Varsel om lansering av NaturOppdrag
Attachments: NaturOppdrag_Planleggingsmøter.pdf

Til
Statsforvaltere
Sysseimesteren
Nasjonalpark- og verneområdestyrer (forvaltere)
Kommuner med forvaltningsmyndighet for verneområder, ved kontaktperson og/eller postmottak

I januar lanserer vi NaturOppdrag, i form av en webapplikasjon (nettleser) og en mobil-app.

Bakgrunn

Vi varslet om arbeidet med det nye verktøyet på høstens miljøfagwebinar om "[Verneområder og digitalisering](#)". Dere finner også presentasjonen derfra via denne [lenken](#). I planleggingsmøtene som nå pågår mellom SNO-L og statsforvalterne, informerer vi ytterligere om verktøyet. Presentasjonen vi deler i disse møtene er også vedlagt her (PDF fil).

Målet med verktøyet er å forbedre arbeidsprosessen knyttet til å planlegge og gjennomføre nødvendig arbeid ved forvaltning av verneområder. Hensikten med NaturOppdrag er primært å:

- Definere behov som trenger oppmerksomhet i felt
- Bestille og utføre oppdrag i felt.
- Enkelt følge opp Installasjoner i felt.
- Notere aktuelle feltobservasjoner og hendelser, der de skjer, når de oppdages.

Pålogging

Både forvaltningsmyndighet og oppsyn skal bruke NaturOppdrag. Først må alle brukere be om tilgang til verktøyet via "Min side". Etterpå gjøres pålogging enkelt via brukeren sin ordinære autentisering fra egen arbeidsgiver.

Rett over nyttår sender vi dere en ny e-post med veiledning om hvordan man bestiller tilgang til verktøyet. Da bruker vi de samme adressene, som i denne e-posten. Etterpå må dere videresende informasjon til aktuelle brukere i egen etat.

Det er allerede klagt for at andre brukere enn forvaltningsmyndighet og naturoppsyn også kan benytte verktøyet. Vi vil informere mer om dette senere.

Noen fordeler med NaturOppdrag:

- Bruker kan definere og stedfeste ting som trenger å utføres i felt.
- Brukerne kan sende enkle meldinger til hverandre i verktøyet.
- I webapplikasjonen kan man planlegge hva som ønskes utført i felt, og ellers håndtere behov, oppdrag, installasjoner og observasjoner.
- I mobilapplikasjon kan man enkelt utføre oppgaver, håndtere installasjoner og notere observasjoner via mobiltelefon (Android og iPhone) i felt.

- Bruker får varsel på e-post om endringer på oppdrag de selv har bestilt eller skal utføre.
- Mange viktige kartlag vises i verktøyet, for eksempel fra Naturbase (Verneområder, Restriksjonsområder, Ramsarområder, Natur i verneområder), Forvaltningsplaner (FPNV) og Miljøvedtaksregisteret.

Merk at alle opplysninger er åpne for innloggede brukere, og der alle kan redigere alt innhold. Det betyr at vi tenker aktørene klarer å opprette en god dialog med hverandre og forholde seg ryddig og godt til data som lagres. Erfaringen med dette vil avgjøre om vi trenger å utvikle mer kompleks styring av roller og tilgang på innhold i systemet.

Bruerveiledning

I verktøyet bygger vi inn en enkel veiledning for å hjelpe brukerne å komme i gang (onboarding). Vi planlegger også å ha et opplegg der innloggede brukerne kan sende sin respons til Miljødirektoratet. I tillegg lager vi en serie med korte presentasjoner (PowerPoint) om hvordan de ulike delene er definert og fungerer sammen: Behov, Oppdrag, Observasjoner, Installasjoner, Følge verneområder osv. Disse kommer vi til å dele på våre nettsider om [Vern - for myndigheter](#).

Videre utvikling

Lanseringen i januar 2023 er en såkalt "første brukbar versjon". Forbedringer skal skje raskt, og basert på dialog med brukerne. Målet er at NaturOppdrag skal ha god funksjonalitet både for oppsyn og forvaltningsmyndighet i løpet av mars 2023.

Under utvikling av NaturOppdrag la vi stor vekt på å forstå og støtte opp under generelle (generiske) arbeidsprosesser. Hensikten var å åpne for at verktøyet enkelt skal kunne tas i bruk og fungere på flere arbeidsfelt enn verneområder. I vinter høster vi erfaringer med verktøyet og forventer respons fra brukerne. Dette danner grunnlag for å ta nye og raske beslutninger om videre utvikling.

Spørsmål om innholdet i denne meldingen rettes til seniorrådgiver Tore Opdahl (tore.opdahl@miljodir.no).

Hilsen

Knut Fossum

Seksjonsleder, Verneområdeseksjonen

mobil: 0+47 91 81 42 01

knut.fossum@miljodir.no

www.miljodirektoratet.no | www.miljostatus.no

sentralbord: 73 58 05 00

NaturOppdrag – verktøy for å:

Bestille og gjennomføre oppdrag i felt

Enkelt følge opp Installasjoner i felt

Notere feltobservasjoner, der de skjer/oppdages

Dagens verktøy: Verneområdelogg (VOL) og Excel, e-post

Feltdagboka er et verktøy for rapportering av naturoppsynets daglige virksomhet.

Verktøyet har fire områder:

- Verneområdelogg
- Anmeldelser
- Inndragninger
- Kontroll

[Mer om Feltdagbok >](#)

Month	Number of Sales	Total Sales	Average Sale
January	432	64,028.00	69.52
February	485	5000.5	10.24
March	795	28,474.50	10.66
April	501	23,876.00	17.74
May	234	22,812.50	62.53
June	621	44,803.00	17.00
July	650	46,803.00	59.66
August	712	15,509.00	17.09
September	432	22,718.50	36.32
October	900	28,793.50	17.35
November	541	63,802.00	10.87

Logg inn i NaturOppdrag

Her kan du logge på NaturOppdrag for å se behov, oppdrag, observasjoner og installasjoner i verneområder i Norge.

Før du logger inn, må du velge hvilken rolle du har i Miljødirektoratet.

Intern bruker

Om du er ansatt i Miljødirektoratet eller Statens Naturoppsyn.

Ekstern bruker

Om du er forvaltningsmyndighet, eller om du jobber for Statens Naturoppsyn eller forvaltningsmyndighet.

Enkel pålogging

- Be om bruker og rolle i «Adgang»
- Etterpå gjenkjennes bruker i nettleser (webapp) og mobilapp
- På sikt vil Miljødirektoratet benytte «Adgang» i alle verktøy

NaturOppdrag

Miljødirektoratet

Søk Tore Opdahl

Oversikt Verneområder Behov Oppdrag 2 Observasjoner 1 Installasjoner Kart

Oversikt

Oppdrag til godkjenning

Ingenting å vise

Oppdrag til utføring

Tittel	Verneområde	Bestiller	Frist
sjekk om dronebruk fortsetter	Skåland	Tore Opdahl	-

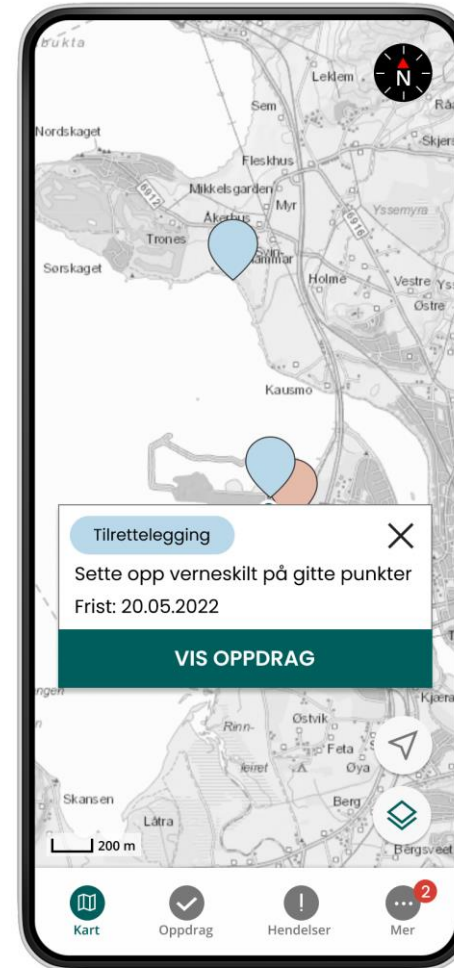
Observasjoner til behandling

Tittel	Verneområde	Registrert av	Registrert
Orrfugl drept av kraftlinje	Ørin	Tore Opdahl	15.11.2022
something something	Blåfjell	Kenneth Aamodt	14.11.2022
Ulovlig jakttårn satt opp	Blåfjell	Kenneth Aamodt	08.11.2022
Kjøreskader	Blåfjell	Vegard Ankarstrand	08.11.2022
Dype spor etter beltevogn	Stabburdsdalen	Espen Linløkken	08.11.2022

Stort kart

Nettside (webløsning):

- Definere hva som trengs
- Detaljere **Behov** gjennom **Oppdrag**
- Oversikt om «egne ting» (Følg område)

Mobilapp:

- Feltverktøy
- Utføre **Oppdrag**
- Følge opp **Installasjon**
- Notere **Observasjon**
- Off-line
- iOS og Android
- Gode kart

Innhold i NaturOppdrag

Behov med Oppdrag

- Noe som skal **gjøres** i felt

Installasjoner

- Noe som **finnes** og er plassert i felt, med hensikt

Observasjoner

- Noe som **skjer, oppdages** i felt, uten at det er planlagt

Foto: Kim Abel

Tilrettelegging

Behov + Oppdrag

- Behov: hva som trengs/ønske
- Oppdrag: hva som gjøres
- Enkel løsning: Behov = Oppdrag
- Detaljert løsning:
 - Et Behov **kan** deles i flere Oppdrag **hvis** noen ønsker det.
 - Eksempler: forberede, befare, gjennomføre, sjekke osv.

Foto: Tore Opdahl

Skjøtsel

Installasjon

- Typer:
 - Verneskilt | Bygning | Utstyr | ++
- Beskrivelse: kort tekst
- Størrelse (Bygning): areal og LxBxH
- Eierskap: privat, organisasjon, forvaltningsmyndighet, ++
- Tilstand (fysisk): God, Middels, Dårlig
- Status (§): Godkjent, Ukjent, ++
- Vedlegg/bilder/video

Foto:

- Verneskilt - Kim Daniel Hansen
- Naust - SNO
- Ferdsestiller - Jan Nordvålen

Observasjoner

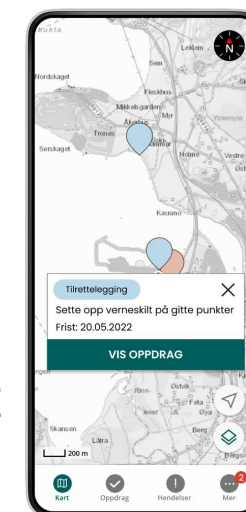
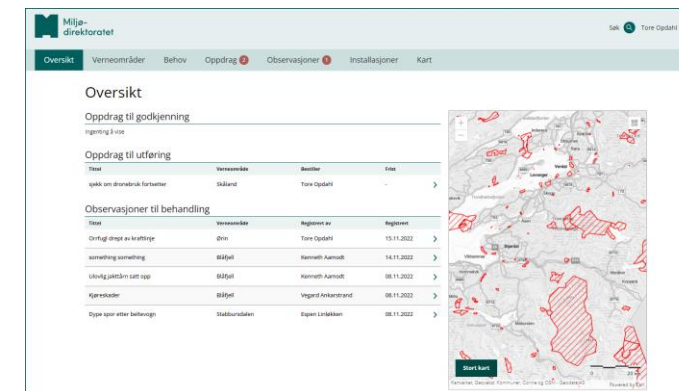
- Eksempler:
 - Drone | Hund | Forsøpling | ++
- Beskrivelse: kort tekst
- Status: Behandlet, Trenger avklaring, Krever ikke oppfølging
- Vedlegg/bilder/video

Foto:
• nrk.no
• <https://no.lovely-dogs.com/12266-do-all-dogs-like-to-chase-birds>
• <https://twitter.com/polititrondelag/status/1044953696180867073?lang=ar>

Roller i NaturOppdrag

- Bestiller
 - Den som har et **Behov**, og definerer **Oppdrag** til dette
 - Både forvaltningsmyndighet og SNO
- Utfører
 - Den som gjennomfører **Oppdrag** i felt
 - Den som logger relevant informasjon om **Installasjoner** og **Observasjoner** i felt
 - Normalt SNO, men kan være tjenestekjøp eller at forvaltningsmyndighet selv utfører oppdrag

Disse tester NaturOppdrag, med oss

SNO

- Kim Abel
- Erlend Skutberg
- Liv Byrkjeland
- Pål Martin Eid
- Ragni Nordås
- Runa Elisabeth Skyrud

Forvaltningsmyndighet

- Eldrid Nedrelo: Jotunheimen NP
- Geir Østereng: Varangerhalvøya NP
- Jørgen Liebig-Larsen: SF Oslo og Viken
- Suzanne Wien: SF Innlandet
- Carina Ulsund: SF Trøndelag
- Vegard Ankarstrand: Stavanger kommune

Framdrift NaturOppdrag

Skal skje raskt

- Første brukbare versjon januar 2023.
- Usikkert om alle får fra start, eller om vi må ha noen piloter.
- Videre utvikling og forbedringer skal skje raskt.
- Mål om at alle brukere kan benytte NaturOppdrag i feltsesongen 2023.

Videreutvikler arbeidsflytene knytta til å forvalte verneområder

Planlegge:

- Langsiktig – eks. forvaltningsplaner

- Årlig – eks tiltaksplaner

Budsjett, økonomi tildeling

Utføre oppgaver og tiltak

Rapportere, og revidere

Bruk Min side for å få tilgang på Naturoppdrag – for eksterne

Merk: Denne veiledning gjelder kun for personer som **ikke** er ansatt i Miljødirektoratet.

Min side:

Bruk denne lenken: <https://minside.miljodirektoratet.no/>

1. Velg alternativ a eller b:
 - a. Statsforvalter og Sysselmester:
 - i. Trykk på *Statsforvalteren*.
 - ii. Skriv samme brukernavn og passord som når du logger på din jobb-pc.
 - b. Kommune eller andre:
 - i. Trykk på *Opprett ny brukerkonto*. I denne prosessen må du lage deg brukernavn/passord, samtykke til Personvernerklæring, og oppgi din e-post og ditt telefonnummer.
 - ii. Etterpå starter du på nytt ved å trykke *Logg på*.
2. Hvis du får spørsmål om Koble ny brukerkonto mot tidligere brukerkonto, svarer du Nei.
3. Inne i Min side trykker du på **Be om ny rettighet** og søk opp **NaturOppdrag**.
4. Velg dine roller - du må sende en forespørsel per rolle:
 - a. Statsforvalter:
 - i. NaturOppdrag – Bestiller – Statsforvalter.
 - ii. NaturOppdrag – Utfører – Statsforvalter.
 - iii. Avklar først med Miljødirektoratet om du skal bidra med å tildele rettigheter for andre ansatte hos egen Statsforvalter. I så fall velger du i tillegg rollen NaturOppdrag – Godkjenner – Statsforvalter.
 - b. Sysselmester:
 - i. NaturOppdrag – Bestiller – Sysselmester
 - ii. NaturOppdrag – Utfører – Sysselmester
 - c. Kommune:
 - i. NaturOppdrag – Bestiller – Kommune
 - ii. NaturOppdrag – Utfører – Kommune
 - iii. Oppgi en god begrunnelse for rettigheten.
 - d. Andre:
 - i. NaturOppdrag – Bestiller – Ekstern
 - ii. Oppgi en god begrunnelse og hvem du eventuelt skal utføre oppdrag for.
5. Sjekk at du mottar e-post med varsel om at din bruker er godkjent for NaturOppdrag

Naturoppdrag:

6. Åpne nettsiden Naturoppdrag med lenken: <https://naturoppdrag.miljodirektoratet.no/>
7. Velg **Ekstern bruker**.
8. Last ned mobilapp Naturoppdrag fra – **tilgjengelig i løpet av februar 2023**

Alle verneområdestyrer

Trondheim, 15.12.2022

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/10604

Saksbehandler:
Lise Rognes

Anmodning om rapportering antall anmeldelser til politiet i 2022

Vi viser til Stortingsmelding nr. 19 (2019-2020) om Miljøkriminalitet hvor regjeringen har valgt to strategier i arbeidet mot miljøkriminalitet, hhv. forebyggende tiltak og oppfølging av lovbrudd som er begått. Det er et sentralt mål å styrke den strafferettslige forfølgningen av miljøkriminalitet, blant annet ved å styrke anmeldelsespraksis.

I arbeidet mot miljøkriminalitet og som ledd i oppfølging av St. Meld nr. 19 (2019-2020) om Miljøkriminalitet, ber Miljødirektoratet om en kort oversikt over alle anmeldelser fra verneområdestyrene til politiet i 2022 og som omhandler brudd på miljøregelverket. Vi ber om følgende informasjon fra styrene;

- Navn på verneområdet
- Gjerningskommune
- Gjerningstidspunkt
- Anmeldt foretak, av personvern hensyn skal navn på privatpersoner ikke oppgis, her er det tilstrekkelig å angi at den anmeldte er "privatperson"
- Tema
- Lovverk
- Dato for anmeldelse
- Anmeldelsesnummer
- Status (Eksempler: ikke avgjort/henlagt (inkl. på hvilket grunnlag)/straffereaksjon, forelegg, betinget/ubetinget dom, inndragning, rettighetstap)

Rapporteringen gjøres i brev til Miljødirektoratet som merkes unntatt offentlighet, jf. offl. § 24 andre ledd andre setning. Brevet skal merkes med sak: 2022/10604.

Vi ber også om rapportering dersom det ikke er anmeldt brudd på miljøregelverket i 2022.

Det settes frist for tilbakemelding til 1. mars 2023.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Trond Flydal
seksjonsleder

Lise Rognes
seniorrådgiver

From: Lise Rognes[Lise.Rognes@miljodir.no]

Sent: 16.12.2022 13:29:10

To: Lise Rognes[Lise.Rognes@miljodir.no]

Subject: Til alle verneområdestyrer - Anmodning om rapportering antall anmeldelser til politiet i 2022

Vår ref.: 2022/10604

Vedlagt følger brev fra Miljødirektoratet. Brevet sendes elektronisk uten underskrift og skal betraktes som et originalt dokument. Papirdokument vil ikke bli ettersendt.

Vi ber om at offisielle svar og henvendelser til Miljødirektoratet gjøres til post@miljodir.no

Med hilsen

Lise Rognes

seniorrådgiver, juridisk seksjon naturmangfold

Miljødirektoratet

Telefon: 73 58 05 00

<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.xn--miljodirektoratet-oxb.no%2F&data=05%7C01%7C7Chotbk%40statsforvalteren.no>

%7C3aa0ab83f8c9464aad9d08dadf6124e5%7C8a6fa58e51534bfa9a8b573d985a4186%7C0%7C0%7C638067905587383551%7CUnknown7CTWFpbGZsb3d8eyJWIjoiMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzIiLCJBTiI6Iik1haWwiLCJXVCI6Mn0%3D%7C3000%7C%7C%7C&sdata=5%2FnRrLGBHRbZIHnve6qaXhX9lnsWagpJZVFbVpbRbJk%3D&reserved=0 -

<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.xn--miljstatus-3cb.no%2F&data=05%7C01%7C7Chotbk%40statsforvalteren.no>

%7C3aa0ab83f8c9464aad9d08dadf6124e5%7C8a6fa58e51534bfa9a8b573d985a4186%7C0%7C0%7C638067905587383551%7CUnknown7CTWFpbGZsb3d8eyJWIjoiMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzIiLCJBTiI6Iik1haWwiLCJXVCI6Mn0%3D%7C3000%7C%7C%7C&sdata=6atRYWGgg36FZ23rk0BUPfCuc%2BmY99716nrXhCTfZIE%3D&reserved=0

Arkivsaksnummer: 2023/1802-1

Saksbehandler: Henriette Othilie Bøe Kildahl

Dato: 08.02.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Fulufjellet	3/2023	13.02.2023

Orienterings- og drøftingssaker - styremøte 13.02.2023

Innstilling fra forvalter

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

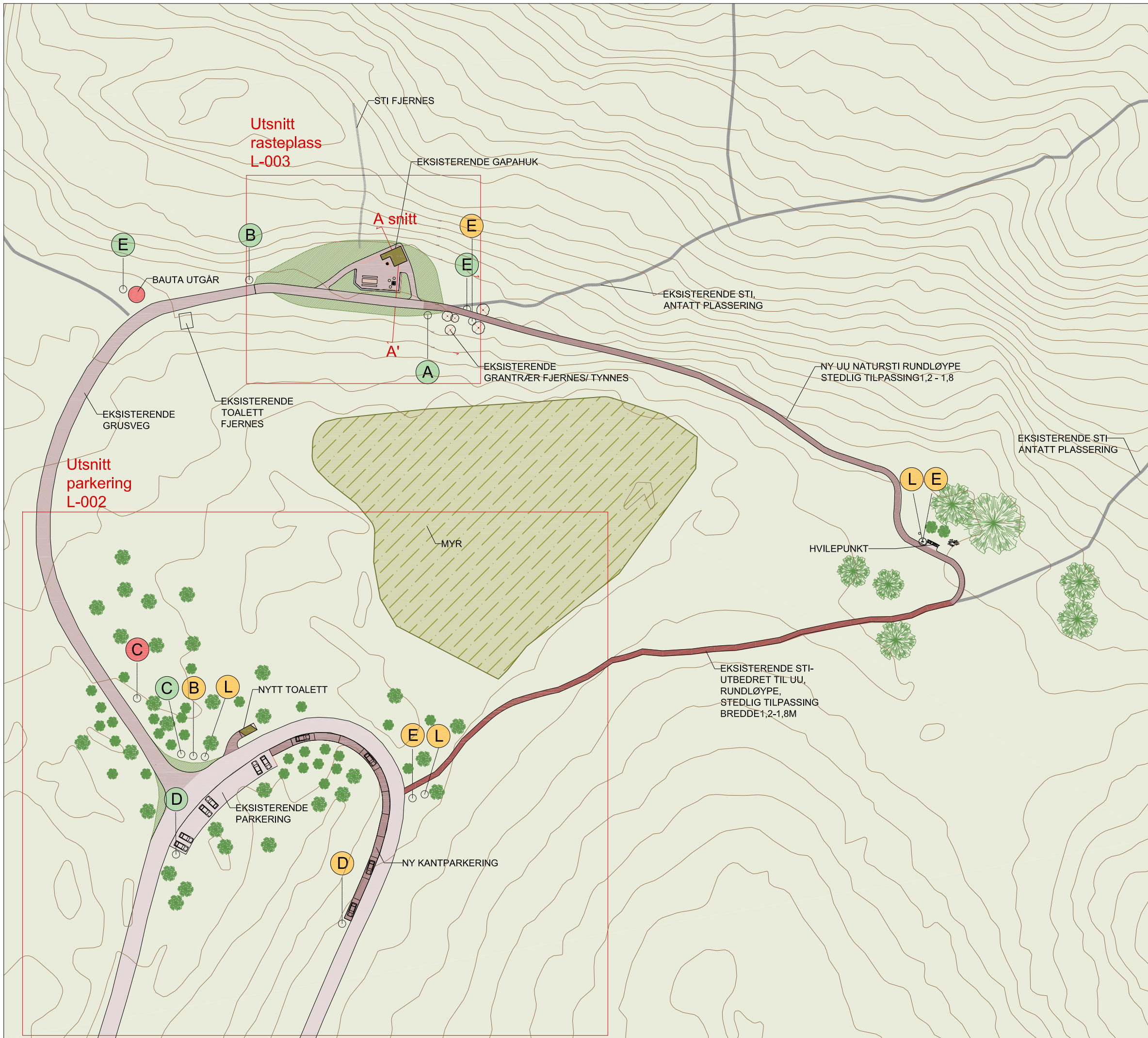
Saksopplysninger og vurdering

Følgende saker legges frem for styret til orientering og drøfting under styremøtet:

- Destinasjon Trysil har i epost den 06.01.23 takket «ja» til å delta i Nasjonalparkstyrets rådgivende utvalg.
- Forvalter orienterer muntlig om nasjonalparkstyrets tildelte midler til tiltak og drift for 2023.
- Forvalter orienterer og presenterer Dronninga Landskap AS sin leveranse av forslag til tilrettelegging ved innfallsporter til Fulufjellet nasjonalpark. Det legges opp til at styret kan drøfte og komme med synspunkter på Droninga Landskaps forslag til tiltak.
- Drøfte behov for å etablere en arbeidsgruppe for det videre arbeidet med innfallsporter.
- Utarbeidele av en prosjektplan for innfallsporter.

PROSJEKT:	INNFALLSPORT FULUFJELL NASJONALPARK
TEMA	TEGNINGSLISTE
TEGNINGSNR.:	A-000
FASE:	FORPROSJEKT

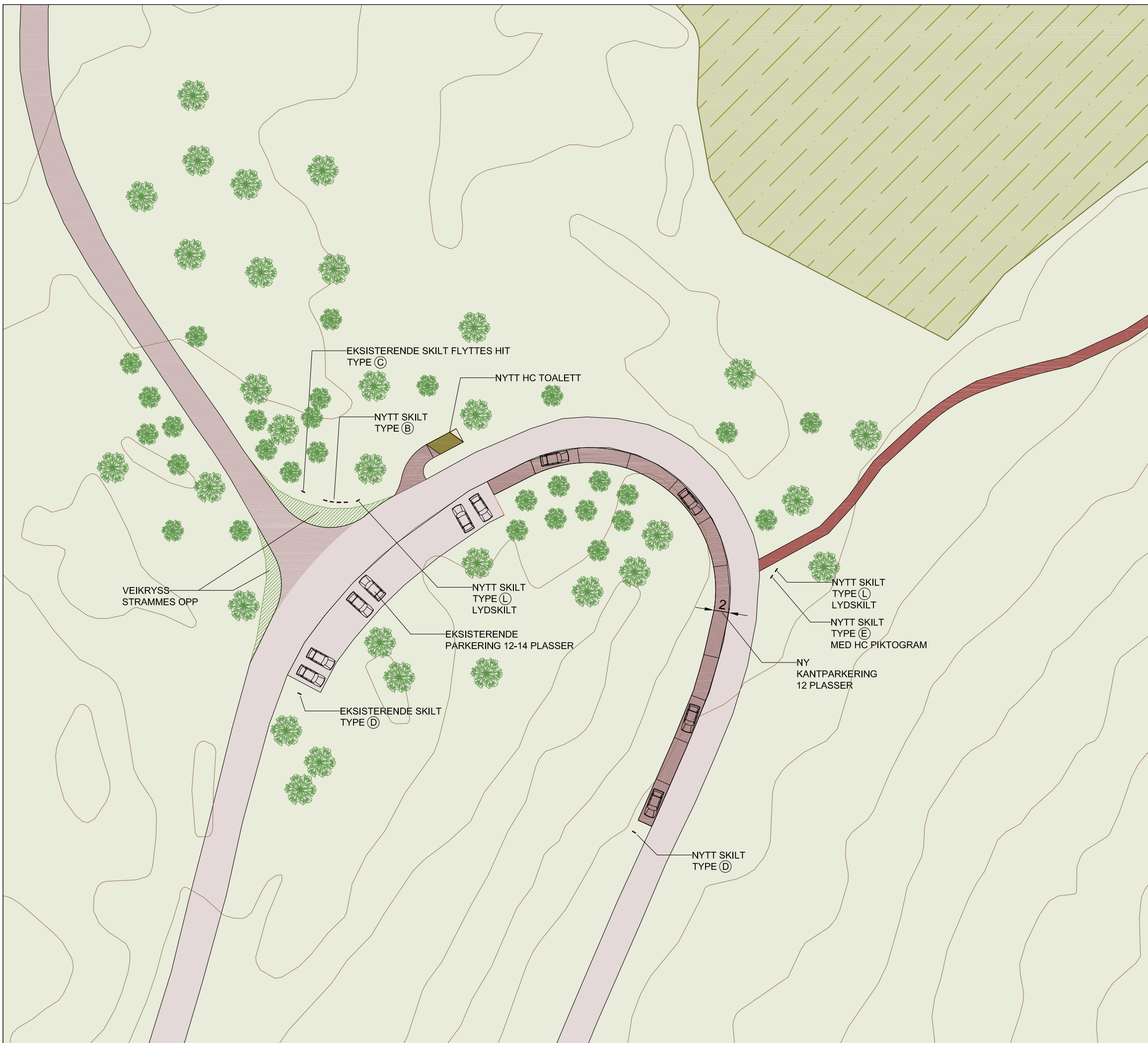
TEGN. NR.	TITTEL	TYPE	FAG	FORMAT	MALESTOKK	DATO	REVISJON	REV. DATO
A-000	Tegningsliste LARK	skjema	LARK	A3		06.01.2023		
TEGNINGER:								
L-001	Oversiktsplan Storbekkåsen m/ skilt	plan	LARK	A3	1:1000	06.01.2023		
L-002	Storbekkåsen parkering	plan	LARK	A3	1:500	06.01.2023		
L-003	Storbekkåsen rasteplass ved gapahuk	plan	LARK	A3	1:200/1:100	06.01.2023		
L-004	Oversiktsplan Bråtafallet m/ skilt	plan	LARK	A3	1:1000	06.01.2023		
L-005	Parkering ved Markloken, sti til Bråtafallet	plan	LARK	A3	1:500	06.01.2023		
L-006	Bergådalen parkering m/ skilt	plan	LARK	A3	1:500	06.01.2023		
L-201	Oversikt skilttyper	detalj	LARK	A3	-	06.01.2023		

- TEGNFORKLARING**
- KOTER, EKV. 1M
 - BYGG
 - EKSISTERENDE VEI
 - EKSISTERENDE GRUSAREAL STRAMMES OPP
 - NYTT GRUSAREAL- LOKALE MASSER
 - EKSISTERENDE STI- UTBEDRET TIL UU, BREDDE 1,2-1,8M
 - EKSISTERENDE STI
 - TRÆR - EKSISTERENDE (ANTATT PLASSERING)
 - MYR
 - MØBLER
 - REVEGETERING, LOKAL VEGETASJON (LYNG MM.)
 - TRÆR FJERNES/TYNNES
 - EKSISTERENDE SKILT
 - NYTT SKILT
 - SKILT UTGÅR

HENVISNING:
OVERSIKT SKILT, SE TEGNING L-201

Rev.	Beskrivelse	Dato	Utarb.	Kontr.	Godkj.
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
INNFAKSPORT FULUFJELL NASJONALPARK		Original format A3	Fag	Landskap	
OVERSIKTSPLAN STORBEKKÅSEN M/ SKILT		Tegningens filnavn - Planfase Forprosjekt Målestokk 1:1000 (A3)			
DRONNINGALANDSKAP Dronningens gate 22 0154 Oslo Tlf. 40 82 64 22 e-post: post@dronninga.com www.dronninga.com		Dato 06.01.2023	Utarbeidet CKY	Kontrollert MS/E	Godkjent RMO
		Oppdragsnr. 606	Tegningsnr. L-001	Rev. -	

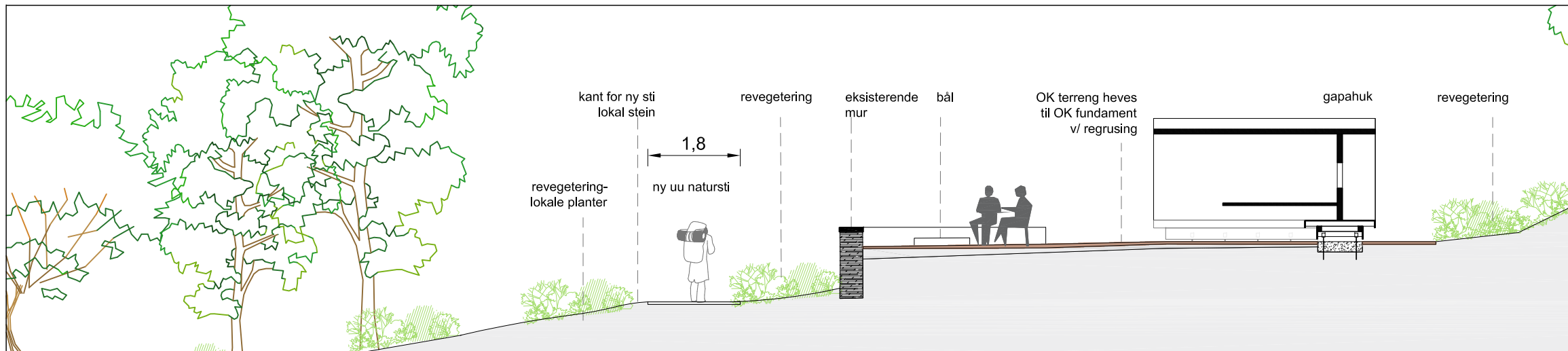

TEGNFORKLARING

- KOTER, EKV. 1M
- BYGG
- EKSISTERENDE VEI
- EKSISTERENDE GRUSAREAL STRAMMES OPP
- NYTT GRUSAREAL - LOKALE MASSER
- EKSISTERENDE STI- UTBEDRET TIL UU, BREDD 1,2-1,8M
- EKSISTERENDE STI
- TRÆR - EKSISTERENDE (ANTATT PLASSERING)
- MYR
- MØBLER
- REVEGETERING, LOKAL VEGETASJON (LYNG MM.)
- TRÆR FJERNES/TYNNES

HENVISNING:
OVERSIKT SKILT, SE TEGNING L-201

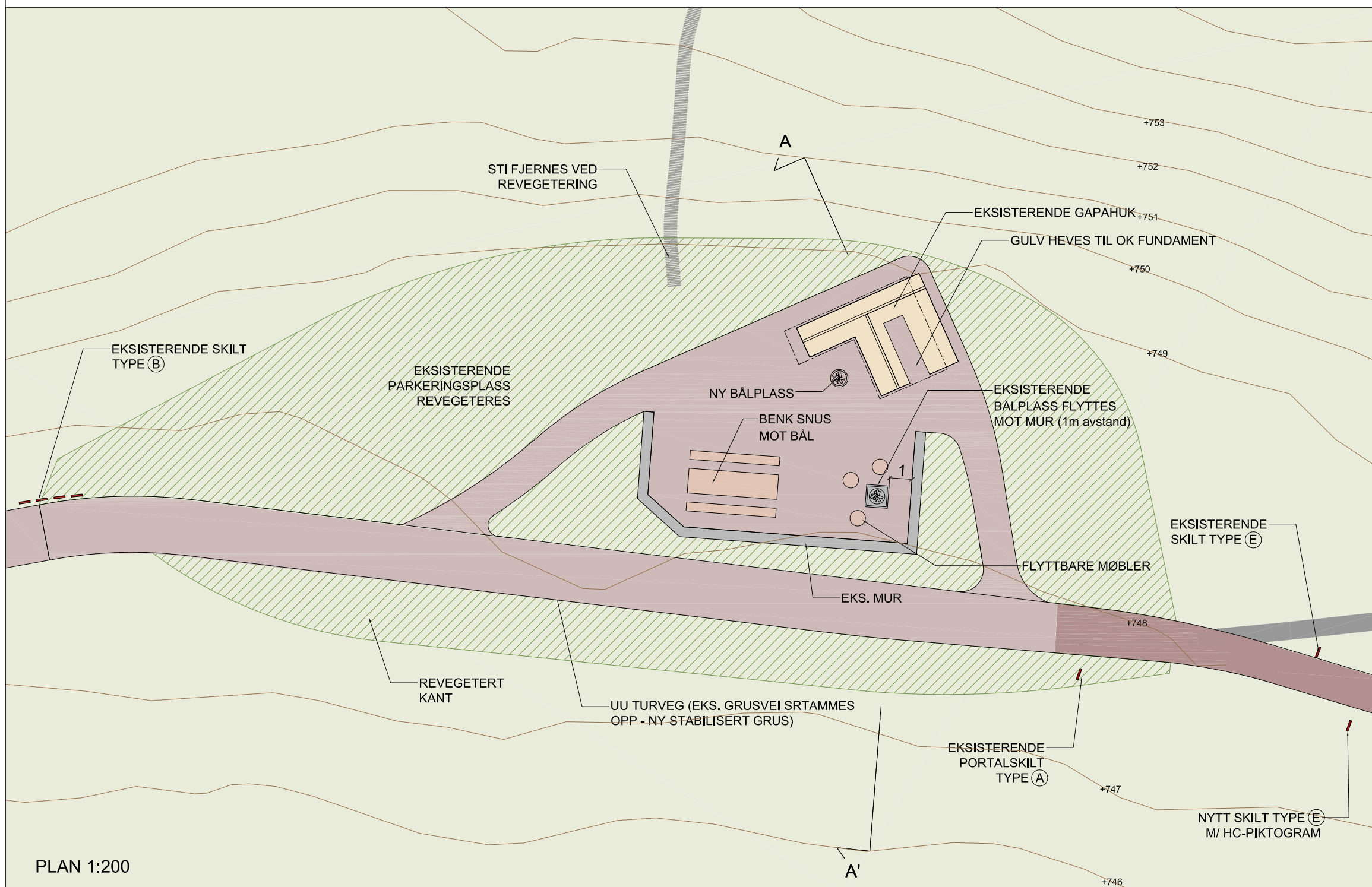
Rev.	Beskrivelse	Dato	Utarb.	Kontr.	Godkj.
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
Original format A3		Fag Landskap			
Tegningens tittel INNFALLSPORT FULUFJELL NASJONALPARK		Planfase Forprosjekt			
Målestokk 1:500 (A3)					
DronningaLandskap		Dato 06.01.2023	Utarbeidet CKY	Kontrollert MSÆ	Godkjent RMO
Dronningens gate 22 0154 Oslo Tlf. 40 62 64 22		Oppdragsnr. 606	Tegningsnr. L-002	Rev. -	

SNITT A-A GAPAHUK - TILPASSING TERRENG 1:100

TEGNFORKLARING

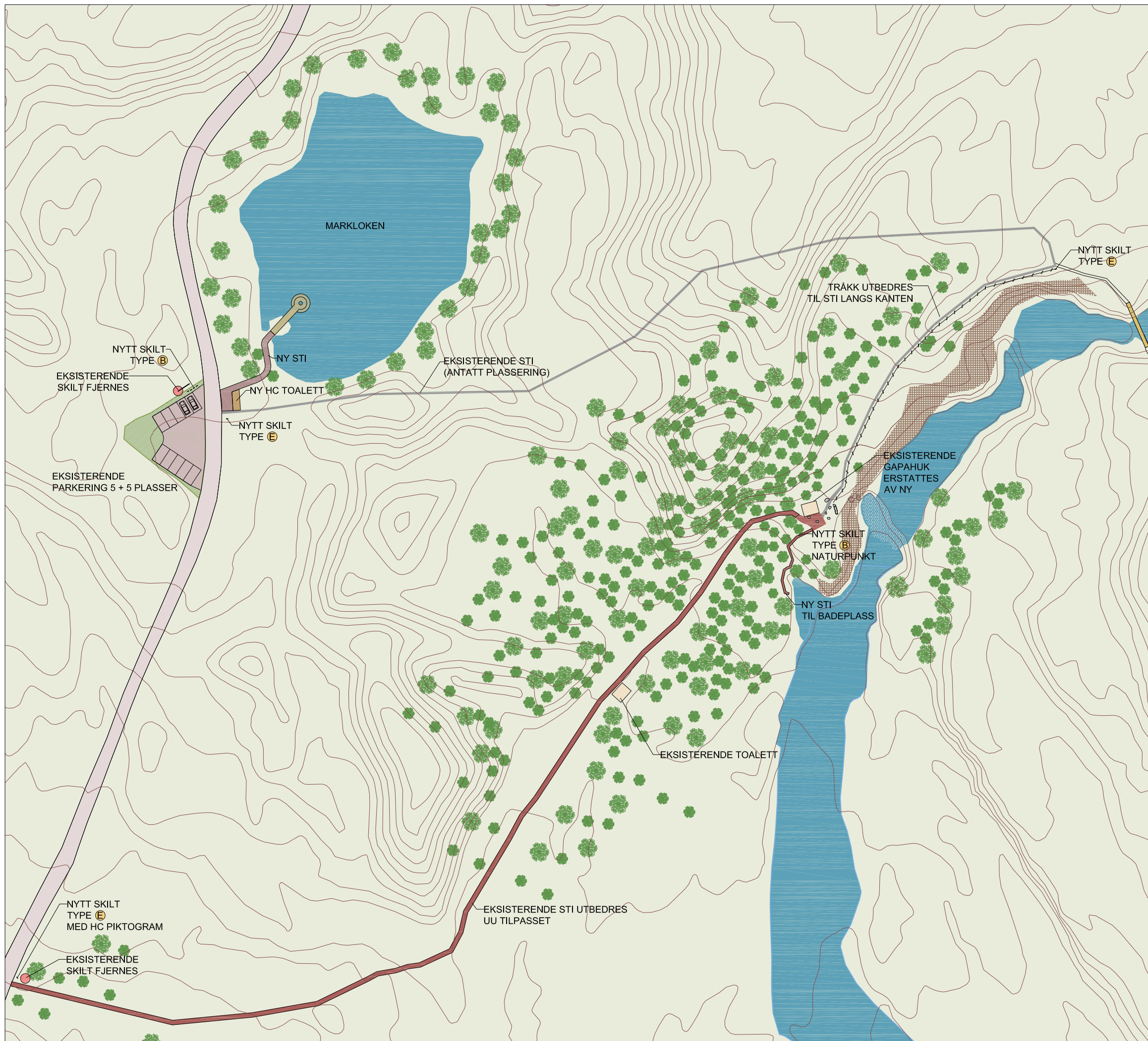
- KOTER, EKV. 1M
- BYGG
- EKSISTERENDE VEI
- EKSISTERENDE GRUSAREAL STRAMMES OPP
- NYTT GRUSAREAL- LOKALE MASSER
- EKSISTERENDE STI- UTBEDRET TIL UU, BREDEDE 1,2-1,8M
- EKSISTERENDE STI
- TRÆR - EKSISTERENDE (ANTATT PLASSERING)
- MYR
- MØBLER
- REVEGETERING, LOKAL VEGETASJON (LYNG MM.)
- TRÆR FJERNES/TYNNES

HENVISNING:
OVERSIKT SKILT, SE TEGNING L-201

PLAN 1:200

Rev.	Beskrivelse	Dato	Uarb.	Kont.	Godkj.
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
Rev.	Beskrivelse	Dato	Uarb.	Kont.	Godkj.
-	-	-	-	-	-
1	INN FALLSPORT FULUFJELL NASJONALPARK	06,01,2023	CKY	MS/Æ	RMO
2	STORBEEKÅSEN RASTEPLASS VED GAPAHUK	06,01,2023	CKY	MS/Æ	RMO
3	DRONNINGALANDSKAP	06,01,2023	CKY	MS/Æ	RMO
4	Dronningens gate 22 0154 Oslo TE. 40 62 64 22	Oppdragsnr.	Tegningnr.	Rev.	
5	post@dronninga.com www.dronninga.com	606	L-003	-	

TEGNFORKLARING

- KOTER, EKV. 1M
- BYGG
- EKSISTERENDE VEI
- EKSISTERENDE GRUSAREAL STRAMMES OPP
- NYTT GRUSAREAL- LOKALE MASSER
- EKSISTERENDE STI- UTBEDRET TIL UU, BREDEDE 1,2-1,8M
- EKSISTERENDE STI
- TRÆR - EKSISTERENDE (ANTATT PLASSERING)
- BEKK
- MØBLER
- REKKVERK FOR KANALISERING AV TRÅKK
- VERNEVERDIG FJELL M/ BØLGESLAGSMERKER
- REVEGETERING, LOKAL VEGETASJON (LYNG MM.)
- EKSISTERENDE SKILT
- NYTT SKILT
- SKILT UTGÅR

HENVISNING:
OVERSIKT SKILT, SE TEGNING L-201

-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
Rev.	Beskrivelse	Dato	Utarb.	Kontr.	Godkj.
-	-	Original format A3	Fag	-	Landskap
INNFALLSPORT FULUFJELL NASJONALPARK					
Planfase -					
OVERSIKTSPLAN BRÅTAFALLET M/ SKILT					
Målestokk 1:1000 (A3)					
DronningaLANDSKAP		Dato	06.01.2023	Utarbeidet	CKY
Dronningens gate 22 0154 Oslo TE. 40 62 64 22		e-post:	post@droninga.com	Kontrollert	MS/E
www.droninga.com		Oppdragsnr.	606	Tegningsnr.	L-004
				Godkjent	RMO
				Rev.	-

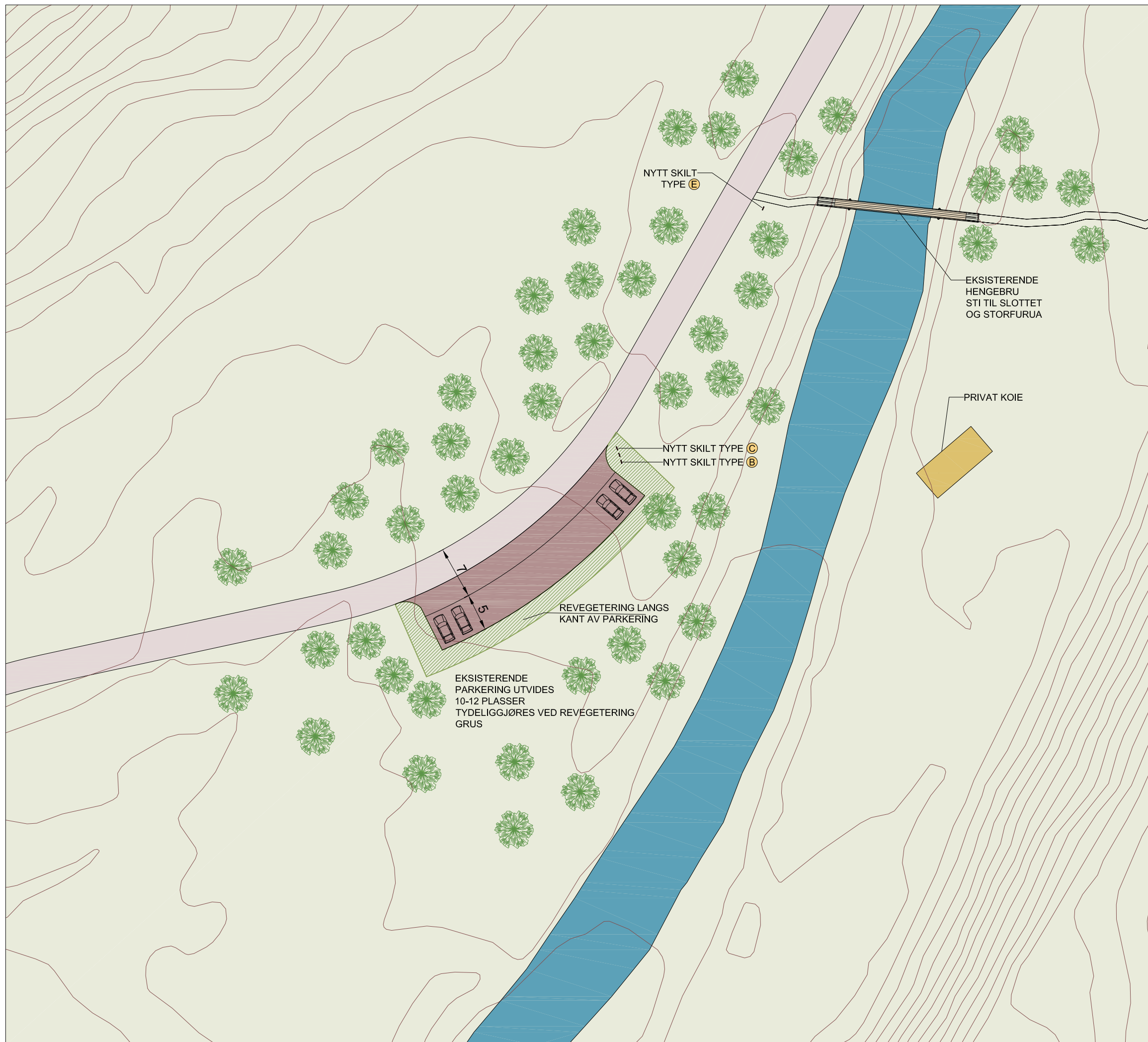

TEGNFORKLARING

- KOTER, EKV. 1M
- BYGG
- EKSISTERENDE VEI
- EKSISTERENDE GRUSAREAL STRAMMES OPP
- NYTT GRUSAREAL- LOKALE MASSER
- EKSISTERENDE STI- UTBEDRET TIL UU, BREDDE 1,2-1,8M
- EKSISTERENDE STI
- TRÆR - EKSISTERENDE (ANTATT PLASSERING)
- MØBLER
- REVEGETERING, LOKAL VEGETASJON (LYNG MM.)

HENVISNING:
OVERSIKT SKILT, SE TEGNING L-201

Rev.	Beskrivelse	Dato	Utarb.	Kontr.	Godkj.
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
Original format A3		Fag Landskap			
Tegningens filnavn -		-			
Planfase -		-			
Målestokk		1:500 (A3)			
DRONNINGALANDSKAP Dronningens gate 22 0154 Oslo Tlf. 40 62 64 22		Dato 06.01.2023	Utarbeidet CKY	Kontrollert MSÆ	Godkjent RMO
e-post: post@dronninga.com www.dronninga.com		Oppdragsnr. 606	Tegningsnr. L-005		Rev. -

TEGNFORKLARING

- KOTER, EKV. 1M
- BYGG
- EKSISTERENDE VEI
- EKSISTERENDE GRUSAREAL STRAMMES OPP
- NYTT GRUSAREAL- LOKALE MASSER
- EKSISTERENDE STI- UTBEDRET TIL UU, BREDD 1,2-1,8M
- EKSISTERENDE STI
- TRÆR - EKSISTERENDE (ANTATT PLASSERING)
- BEKK
- MØBLER
- REKKVERK FOR KANALISERING AV TRÅKK
- VERNEVERDIG FJELL M/ BØLGESLAGSMERKER
- REVEGETERING, LOKAL VEGETASJON (LYNG MM.)
- EKSISTERENDE SKILT
- NYTT SKILT
- SKILT UTGÅR

HENVISNING:
OVERSIKT SKILT, SE TEGNING L-201

Rev.	Beskrivelse	Dato	Uarb.	Kontr.	Godkj.
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
Rev.	Beskrivelse	Dato	Uarb.	Kontr.	Godkj.
-	-	-	-	-	-
Original format	A3	Fag	Landskap		
Tegningens tittel	INNFALLSPORT FULUFJELL NASJONALPARK				
Planfase	FORPROSJEKT				
Målestokk	1:500				
DronningaLandskap	Dato	Utarbeidet	Kontrollert	Godkjent	
Dronningens gate 22 0154 Oslo Tlf. 40 62 64 22	06.01.2023	CKY	MS/E	RMO	
e-post: post@drnninga.com www.drnninga.com	Oppdragsnr.	Tegningnr.	L-006		

SKILTSYSTEM FOR NORGES NASJONALPARKER

A PORTALSKILT STORT

B INFORMASJONSPUNKT MED FLERE SKILT; GEOLOGI, DYRELIV, NATURTYPER, OVERSIKTSKART

C INFORMASJONSPUNKT ANVISNING, PIKTOGRAM STARTPUNKT FASILITETER

D INFORMASJONSPUNKT PARKERING

E INFORMASJONSPUNKT STI, OVERSIKTSKART

L LYDSKILT INFORMASJON "U-Turn Round"

-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
Rev.	Beskrivelse	Dato	Utarb.	Kontr.	Godkj.
		Original format	A3	Fag	Landskap
INNFALLSPORT FULUFJELL NASJONALPARK		Planfase		Forprosjekt	
OVERSIKT SKILTTYPER		Målestokk	-		
- (A3)					
DRONNINGALANDSKAP Dronningens gate 22 0154 Oslo Tlf: 40 62 64 22 e-post: post@dronninga.com www.dronninga.com		Dato	06.01.2023	Utarbeidet	CKY
		Oppdragsnr.	606	Tegningsnr.	L-201
		Kontrollert	MS/E	Godkjent	RMO
		Rev.	-		

FULUFJELLET NASJONALPARK DESIGNPROGRAM

Fulufjellet nasjonalpark Storbekåsene sett fra Brynsflået

Desember 2022

INNHOOLD

INNLEDNING	3
1 SKILTING	4
2 REKKVERK/HÅNDLØPER	5
3 HÅNDLØPER FOR BRATT TERRENG	6
4 UNIVERSELT UTFORMET STI	7
5 HVILEPUNKT	8
6 KAVLER	9
7 UTFORMING GAPAHUK OG TOALETT	10
8 VEGETASJONSBRUK	11
9 MATERIALBRUK	12

KART OVER FULUFJELLET NASJONALPARK

Markeringen av innfallsportene; Storbekkåsen, Bergådalen og Bråtafallet fossen

INNLEDNING

FORMÅL MED DESIGNPROGRAMMET

Designprogrammet inneholder forslag til oppgradering og utbedring av sti i ulike situasjoner. Det omfatter løsninger der det er behov for kanalisering av tråkk, rekkverksløsninger, håndløpere i bratt terreng, samt enkle og robuste løsninger for å legge inn informasjonspunkt og hvilepunkt. Tanken er at designprogrammet skal fungere som en oppskrift på ulike utfordringer, og at løsningene tilpasses hvert enkelt sted. Ved å bruke samme typer materialer, vil man oppnå en helhetlig tilpasning ved innfallsport, startpunkt og langs turveier og stier. Elementene skal i størst mulig grad lages med lokale masser og materialer, og er delvis egnet for utførelse som dugnadsarbeid. Det er viktig å balansere hensynet mellom sårbar natur og muligheten for å tilrettelegge for en god opplevelse for de aktuelle brukergruppene. Designprogrammet har som hensikt å være en veileder i avveieningen mellom motstridende hensyn.

KORT OM PROSJEKTET

Forprosjektet omfatter tre bestemte steder i Ljørdalen i Trysil kommune:

- Hovedinnfallsport ved Storbekåsåsen.
- Bergådalen – startpunkt Slottet og storfurua.
- Bergådalen – startpunkt Bråtafallet.

Det er behov for å opparbeide innfallsport og startpunkt med parkering og informasjon, og det er behov utforming av natursti, opprusting av rasteplass og tilrettelegging ved utvalgte severdigheter.

LANDSKAPSTILLPASNING I NASJONALPARKEN

Fulufjellet er et storslått, men samtidig forholdsvis ukjent nasjonalparkområde. Området har sårbare natur- og kulturverdier. Alle inngrep blir lett synlige og må gjøres med omtanke. Det bør brukes lokale materialer i størst mulig grad, både til møblering, revegetering og dekker. Den spesielle røde Trysilsandsteinen er et særegent trekk ved Fulufjellet Nasjonalpark. Det er viktig at nye tiltak vektlegger strategier for å ivarta den særegne og sårbare geologien i området.

GEOTURISME

Norske Parker med Norges geologiske undersøkelse var på tur til Fulufjellet i 2021. Bakgrunnen for turen er at Norske Parker er en del av Interreg-prosjektet GNIST. GNIST står for Geologisk arv i Naturbasert Innovasjon for Skandinavisk Turisme. Et av hovedmålene med prosjektet er å løfte frem geologisk arv i Indre Skandinavia og potensialet dette har for reiselivsnæringen. Alt landskap er tuftet på geologien, og ved å få økt kunnskap om denne økes også forståelsen for hvorfor landskapet ser ut som det gjør. Ved tilrettelegging for økt bruk ligger det en unik mulighet til å formidle kunnskapen om disse naturverdiene i nasjonalparken.

UNIVERSELL UTFORMING

Universell utforming er en langsiktig nasjonal strategi som skal bidra til å tilgjengeliggjøre uteområder og bygg for så mange som mulig. Universelt utformede omgivelser forenkler livet til mange mennesker og det fremmer likeverd og inkludering. Et viktig prinsipp innen universell utforming er at uteområder tilrettelagt for personer med funksjonsnedsettelse, også fungerer godt for alle andre.

Universell utforming handler ikke bare om å tilrettelegge for mennesker med medfødte, varige funksjonsnedsettelse. De fleste kan havne i en situasjon der de i perioder av livet vil ha nytte av omgivelser som er universelt utformede; for eksempel barn, småbarnsforeldre med barnevogn, de på krykker med et brukket ben eller eldre.

Fulufjell nasjonalpark har som mål å følge opp den overordna strategien gjennom å tilrettelegge deler av naturopplevelsene slik at flest mulig kan delta.

Fulufjellet har en unik geologi i norsk sammenheng. I stor grad består geologien her av Trysilsandstein som ble dannet for ca. 1,25 milliarder år siden. Denne karakteristiske røde steinen er kjent for sine bølgeslagsmerker. Ved Bråtafallet er disse bølgeslagsmerkene veldig tydelige.

1 SKILTING

FUNKSJON

Tilrettelegging, merking, skilting og gradering av stier og turruter senker terskelen for å delta i friluftsliv, kan øke naturopplevelsene og bidrar til sikkerhet og trygg ferdsel.

Skilting av stiene i Fulufjell skal følge Norges nasjonalparker skiltsystem. Skiltene bør fordeles hensiktsmessig ut fra hvor det er relevant å sette dem opp. Det anbefales ikke å sette opp flere skilt på samme sted, og generelt holde antall skilt på et minimum.

SKILTTYPE OG PLASSERING

Det plasseres et informasjonsskilt ved parkeringsplassene på Storbekkåsen, Bråtafallet og Bergådalen. Dette kan være av middels eller stor størrelse, og utstyres med kart og informasjon om naturen og de aktuelle turene i området.

Ved stiens start kan det plasseres et opplysningsskilt som viser veien mot naturpunkt av interesse. Opplysningsskiltet kan vise vei med tidsangivelse. Det kan også vise stien med et stilisert kart, og vise om den er tilrettelagt for rullestolbrukere.

Langs stiene kan opplysningsskiltet benyttes til å fortelle om naturverdier og spesielle geologiske forekomster. Dette bør gjøres med egnet piktoqram for å unngå språklige misforståelser. Skilt som varsler fare bør monteres på rekkverket langs stien.

For å unngå nedtråkking kan det plasseres ut små skilt med påminnelse om sårbar vegetasjon og anmodning om å holde deg på stien ved punkter der dette er hensiktsmessig å minne på.

Informasjonsposter er aktuelt å etablere langs definerte natur- og opplevelsesstier. Disse postene har lik utforming med unik informasjon som bruker aktivt kan oppsøke. Disse postene er aktuelle å bruke for de nye UU turvegene ved Bråtafallet og Storbekkåsen.

FUNDAMENTERING

Skiltene skal gi inntrykk av å vokse opp av bakken. Settes skiltene på berg, bør sprenging unngås. Designmanualen anbefaler å sage slisser e.l. der det er mulig. Der det er løsmasser, bør fundament og innfesting skjules under jord, grus eller vegetasjon.

MATERIALITET

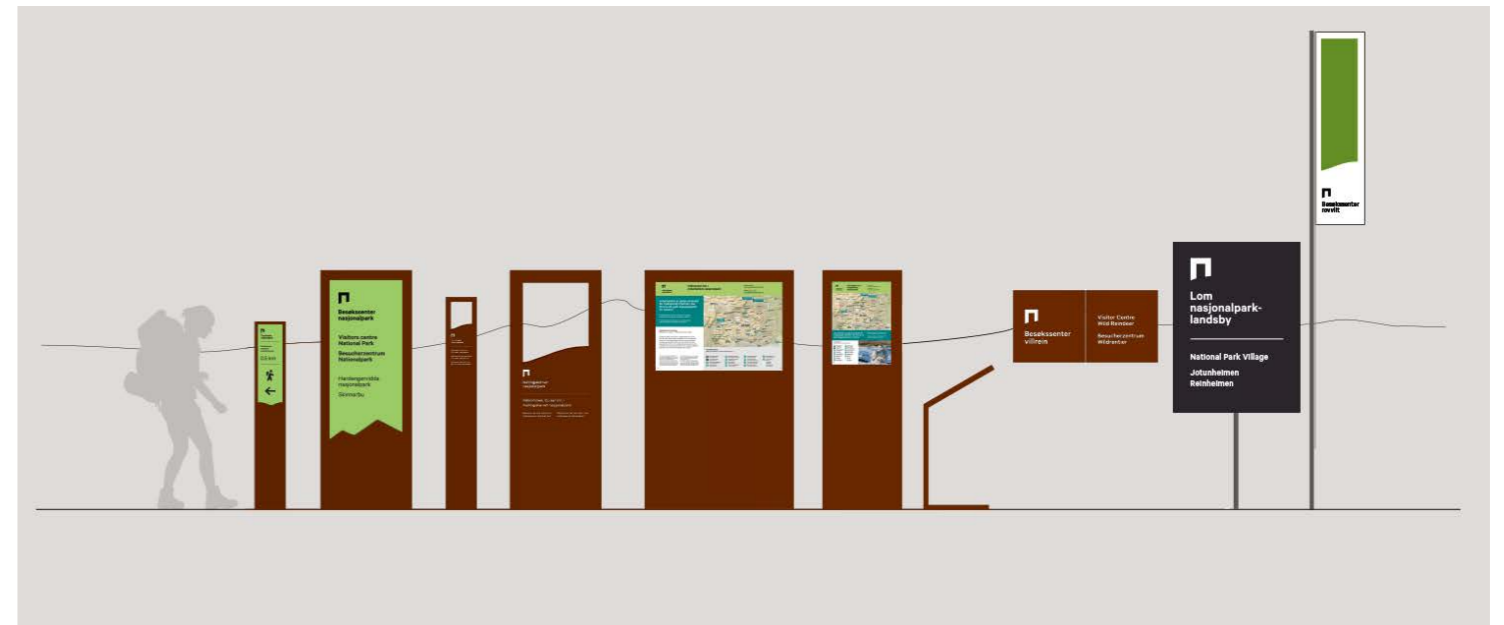
Alle skilt utføres i rusttregt stål.
Informasjonsposter kan utføres i tre.

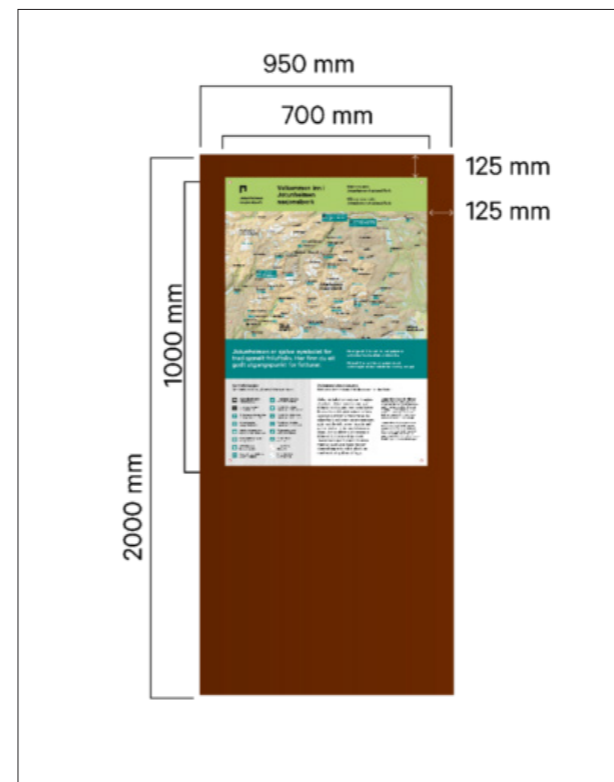
Eksempel på små informasjonsskilt som kan settes ved Bråtafallet.

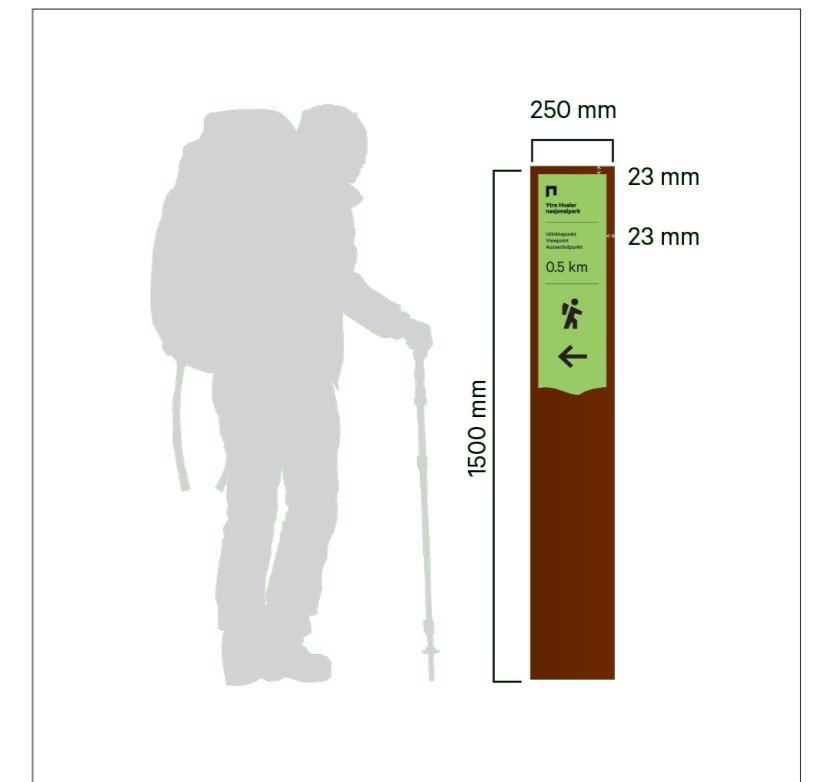
Eksempel på informasjonspost som kan brukes langs natur- og opplevelsesstier. Skiltet er utformet med en vippe-mekanisme. Dette inviterer til aktiv deltagelse og gir samtidig beskyttelse mot slitasje. Ved etablering av nye UU turveger er det aktuelt å inkludere informasjonsposter.

Norges nasjonalparker skiltsystem består av mange ulike skilt som alle bygger på de samme designprinsippene. De preges av høy kvalitet i materialbruk og utforming. Skiltene skal være lett gjenkjennelige som en del av identiteten til Norges nasjonalparker og kommunisere tydelig, uavhengig av omgivelsene de vises i. Anbefalingene for materialbruk og produksjon skal sikre nettopp det.

Eksempel på middels stort informasjonsskilt som kan settes ved parkeringsplassen ved Storbekkåsen og parkeringen til Bråtafallet.

Eksempel på opplysningsskilt som kan settes ved brua i Bergådalen, der stien mot Slottet og Storfurua starter.

Kilde alle illustrasjoner: (Designmanual for Norges nasjonalparker, 2021)
Tilgjengelig fra: <https://designmanual.norgesnasjonalparker.no/>.

2 REKKVERK/HÅNDLØPER

FUNKSJON

Det plasseres rekkverk der det er ønskelig at man følger stien på grunn av behov for å kanalisere tråkk som tiltak for å skjerme spesiell og sårbar natur. Det kan også være på grunn av fare for utrasning og fall. Rekkverkene bør suppleres med skilt som opplyser om naturverdiene i tillegg til de reelle fareforhold. Noen steder kan det også være behov for en håndløper for å øke sikkerheten i tillegg til å gjøre stien mere tilgjengelig.

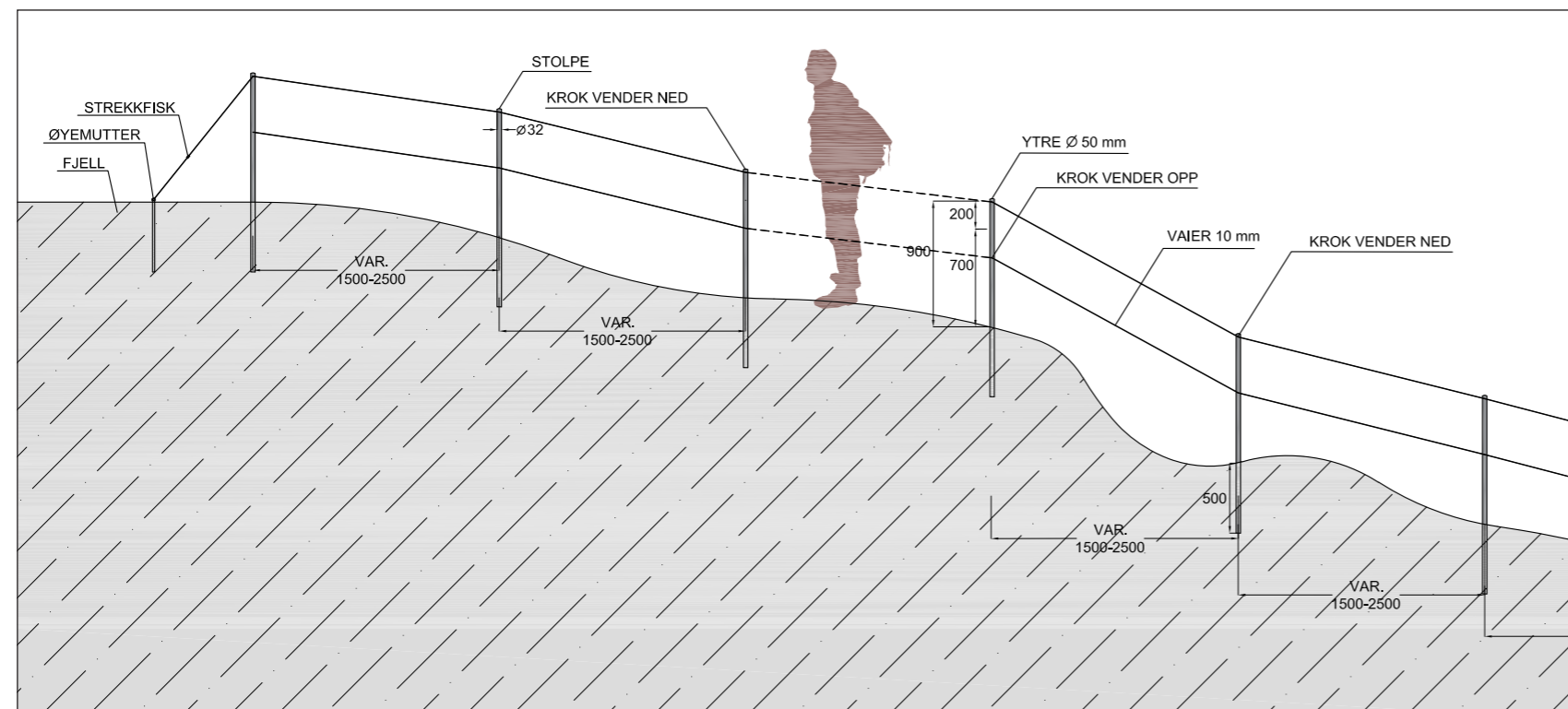
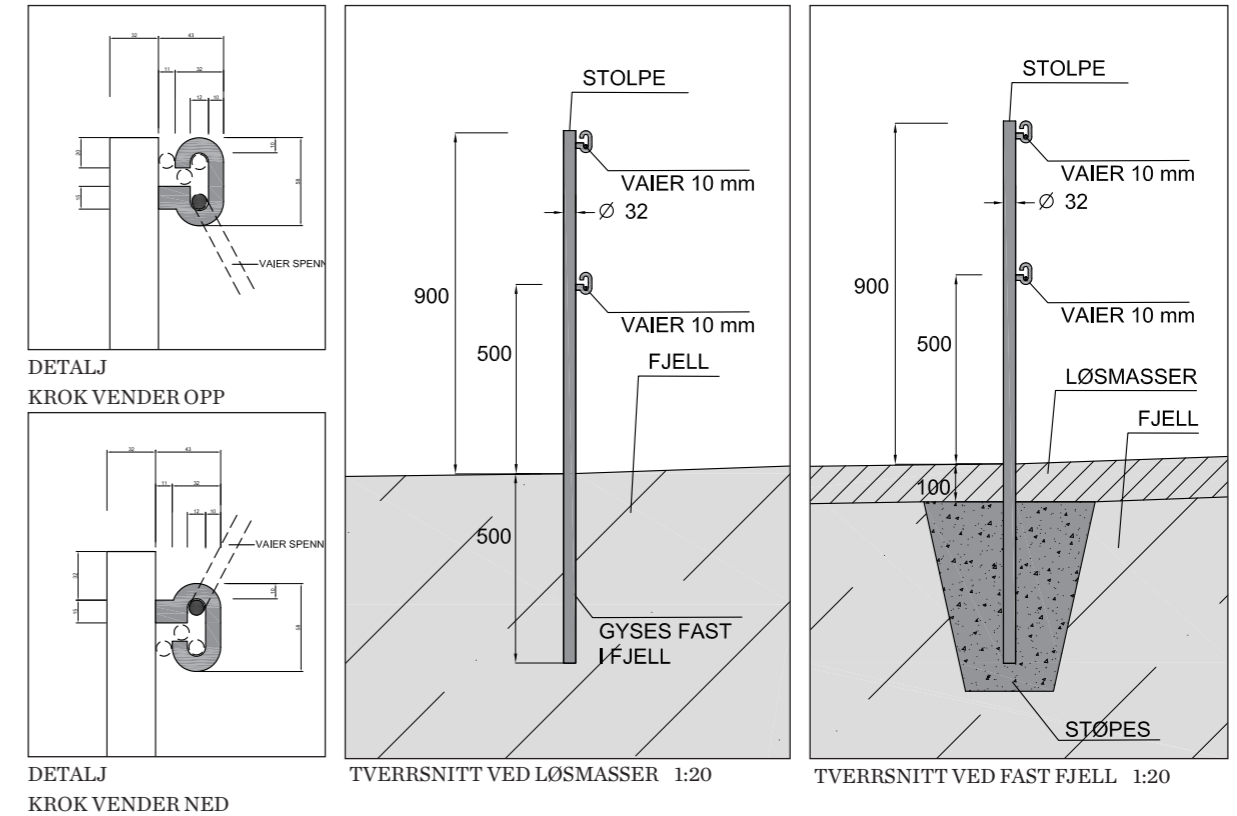
Håndløperen er utformet som en fleksibel løsning som kan tilpasses et varierende terreng. I tilfeller hvor terrenget er bratt, bør det vurderes på stedet om det kun er behov for den øverste håndløperen av ankerkjetting, eller om denne bør suppleres med en eller to vaiere. (Se kap 3 for løsning med kjetting)

FORM OG MATERIALBRUK

Enkle stolper av rundstål festes til terrenget enten ved fastgysing (fast fjell) eller nedstøping (løsmasser). Stolpene utstyres med kroker for trekking av vaiere. Alt tilpasses stedlige forhold. Hensikten med krokene er at det blir enkelt å hekte vaiere av og slippe den ned på bakken før snøen kommer. På steder med store snømengder er dette et enkelt tiltak for å unngå skade på vaiere, og vil gi enklere rutiner for vedlikehold.

Stolpene har en diameter på 32 mm. Den øverste delen av stolpen har en påsveiset krok som vender opp eller ned etter hvilken retning det er behov for riktig strekk i vaiere (se illustrasjoner). Vaieren utgjør den øverste håndløperen, er 10 mm tykk og monteres slik at høyden er på 0,9 m over bakkenivå. Nedre vaiere festes på krok 50 cm over terreng. Lengden på stolpene tilpasses tilstrekkelig fundamentering. Stolpene er laget av råstål. Vaiere er syrefaste.

FORANKRINGSPUNKT

SNITT REKKVERK 1:50

STI VED BRÅTAFALLET. HER KAN DET VÆRE AKTUELT Å ETABLERE REKKVERK FOR KANALISERING AV TRÅKK

REFERANSE REKKVERK; STOLPER MED PÅSVEISET KROK FOR VAIER (foto; Eldrid Nedrelo)

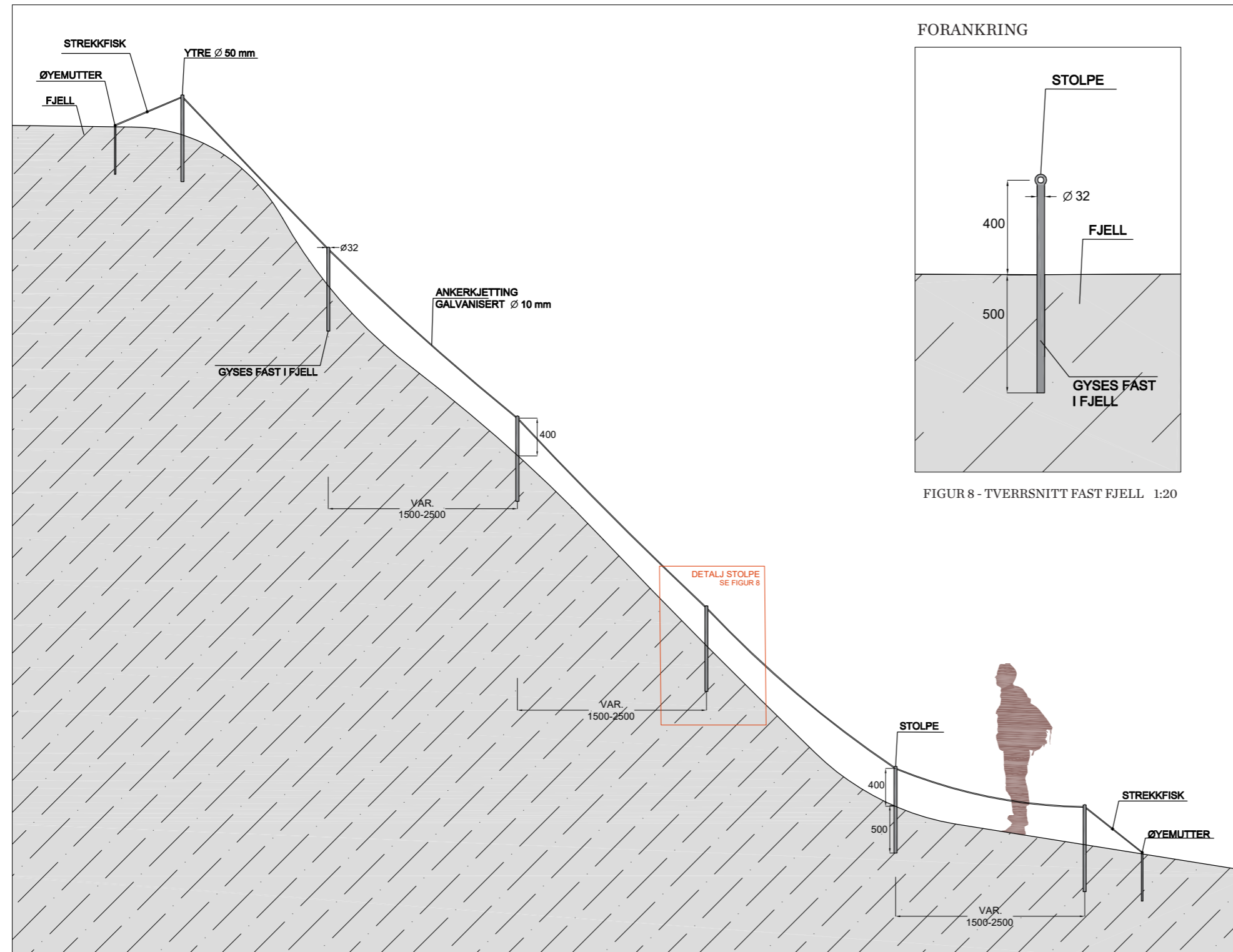
3 HÅNDLØPER FOR BRATT TERRENG

FUNKSJON

Håndløper for bratt terreng plasseres på strekninger langs stien der man har bruk for ekstra gripetak. Både stolpene og håndløperen kan bidra som gripetak. I tillegg vil elementene fungere som retningsindikatorer langs stien.

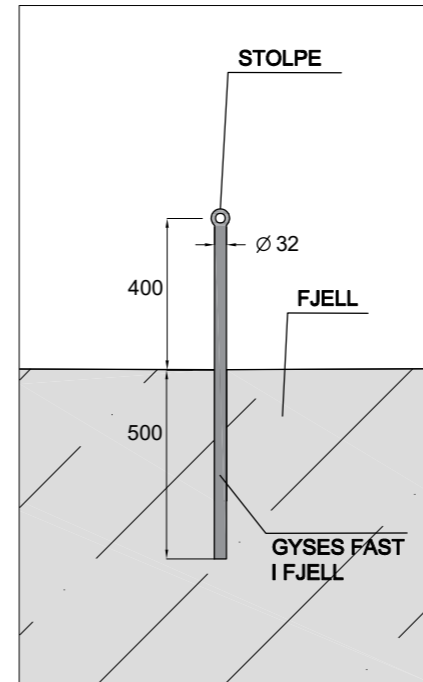
FORM OG MATERIALBRUK

Stolpene lages av råstål og håndløperne av galvanisert ankerkjetting. Håndløperen plasseres 0,4 m over bakkenivå.

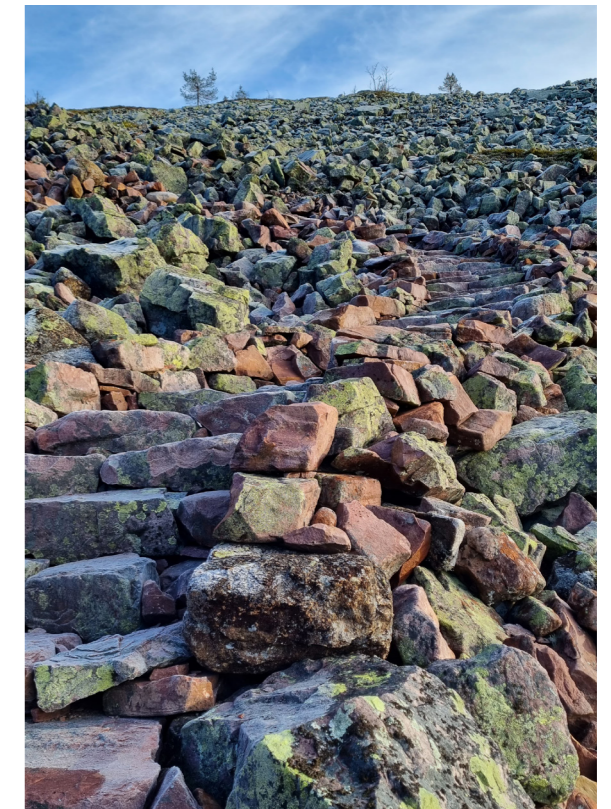

SNITT HÅNDLØPER 1:50

FORANKRING

FIGUR 8 - TVERRSNITT FAST FJELL 1:20

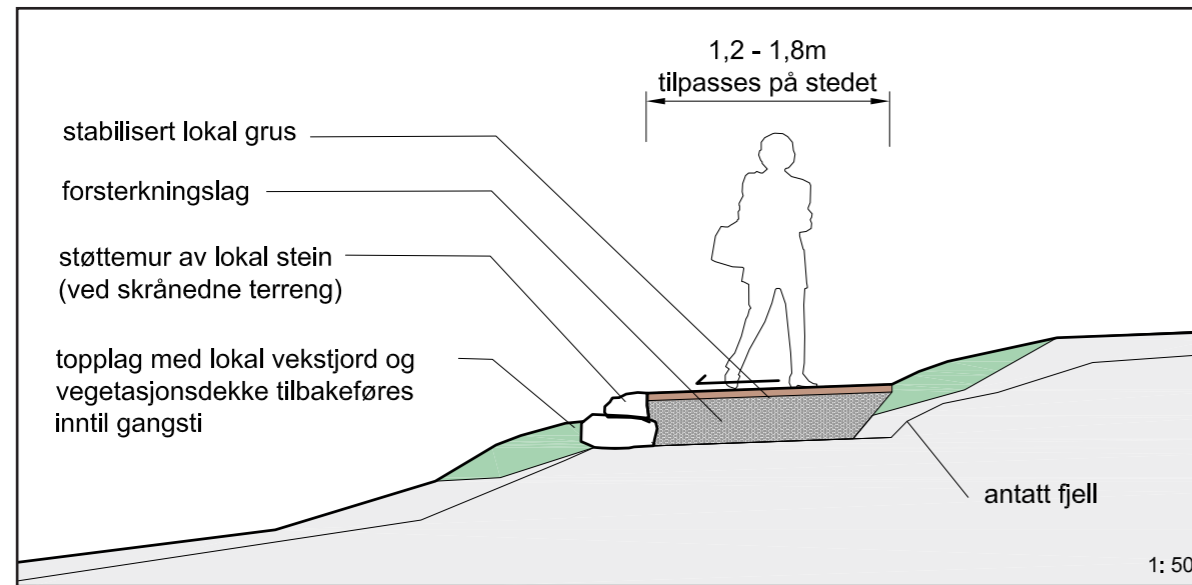

SHERPATRAPP VED BRYNSFLÅET. DET KAN VÆRE AKTUELT Å ETABLERE HÅNDLØPER PÅ UTSATTE PUNKTER.

Referanse fra Romsdalseggen. Eksempel på stolper av råstål med håndløper av anker-kjetting.

4 UNIVERSELT UTFORMET STI

PRINSIPSNITT OPPBYGGING UU TILPASSET NATURSTI

FUNKSJON

Ta i bruk eksisterende stier og grusveger i området, oppgradere og utvide disse slik at de blir universelt utformede.

Etablering av ny UU tilpasset sti på egnede steder.

Ved Storbekkasen er det i dag grusveg for kjøring frem til en HC parkering ved gapahuken. Denne kjørevegen endres til UU tilpasset turveg, og sperres for kjøring ved å sette opp en låsbar bom. Vegen kan forøvrig beholdes slik den er ettersom det er et stabilt og godt grusdekke med funksjonell bredde.

FORM OG MATERIALBRUK

Ved etablering av ny sti er det viktig å finne egnet trasé med tilstrekkelig slakt fall, ikke brattere enn 1:15. Terrengtilpassing ivaretas ved bruk av støttemur eller med mindre terrengjusteringer. Bredden på stien kan variere mellom 1,2 og 1,8 meter. 1,8 meter gjør det mulig å passere hverandre i bredden. Stien og bredden tilpasses stedlige forhold for minst mulig terrenginngrep. Oppbygging av stien vil være med stedlige masser og den lokale Trysilsandsteinen som topplag.

Ved oppgradering av eksisterende sti til UU er det aktuelle tiltaket påfyll av stabilisert grus. Røtter som stikker opp er lett å snuble i for svaksynte og vanskelig å rulle over for de som trenger å bruke hjul. Enkelte steder vil det være behov for å etablere støttemur av lokal stein for å ivareta terrengtilpassing. Det er viktig å sørge for avrenning med minimum 1:50 sidefall.

Bilde viser grusveg ved Storbekkasen som skal stenges for biltrafikk, og tilpasses slik at den fungerer som UU turveg frem til gapahuken. Vi har vurdert at kjøring her er til ulempe for turopplevelsen for den gruppen HC parkeringen er tiltenkt for. Dette begrunnes med at en tilrettelagt og trygg turveg frem til et turmål som Gapahuken er et enkelt og lett gjennomførbart tiltak som vil øke kvaliteten på turopplevelsen. Tiltaket her er derfor å fjerne kjøremuligheten ved å sette opp en bom. En konsekvens av denne justeringen er at funksjonen HC toalett flyttes til parkeringsplassen. Det er viktig å plassere skilt med piktogram som har riktig informasjon for å unngå missforståelser. Ved Storbekkasen der det settes opp bom, blir det ekstra viktig å gi korrekt informasjon ved skilting.

Bilde viser område ved Storbekkasen der det er aktuelt å opparbeide ny sti i en kort strekning for å etablere en UU rundløype.

Bilde viser eksisterende sti til Bråtafallet. Starten av denne stien er et godt eksempel på stabilt og jevnt bunndekke. Blanding av stedlige masser med tilført lokal rød, stabilisert grus er en enkel oppgradering. Materialbruken er godt egnet for rullestol. Denne oppbygging anbefales videreført ved utbedring og oppgradering av stien hele veien frem til Bråtafallet.

Sti ved Bråtafallet. Bildet viser et eksempel på ujevnt bunndekke med røtter som stikker opp. Her bør det oppgraderes med nytt toppdekke/slitelag.

5 HVILEPUNKT

FUNKSJON

Universelt utformet sti etableres med informasjonsskilt om naturverdier. Det er fint å etablere hvilepunkt på egnede steder, gjerne i nærheten av aktuelle informasjonspunkt.

FORM OG MATERIALBRUK

Hvilepunkt i form av en benk kan enkelt lages med bruk av tilgjengelig lokal stein. Enkeltvise store stein kan også fungere fint som et lite hvilepunkt for en til 2 personer. De kan gjerne plasseres som en liten utvidelse av stien i tilknytning til informasjonspunkt om naturverdi.

På steder der det er aktuelt å rydde eller tynne vegetasjon er det fint å ta i bruk kapp. Benker kan enkelt lages av halvkloyvinger med lokal stein som fundament. Kubber kan også fungere på ulike måter i kombinasjon med an halvkloyving.

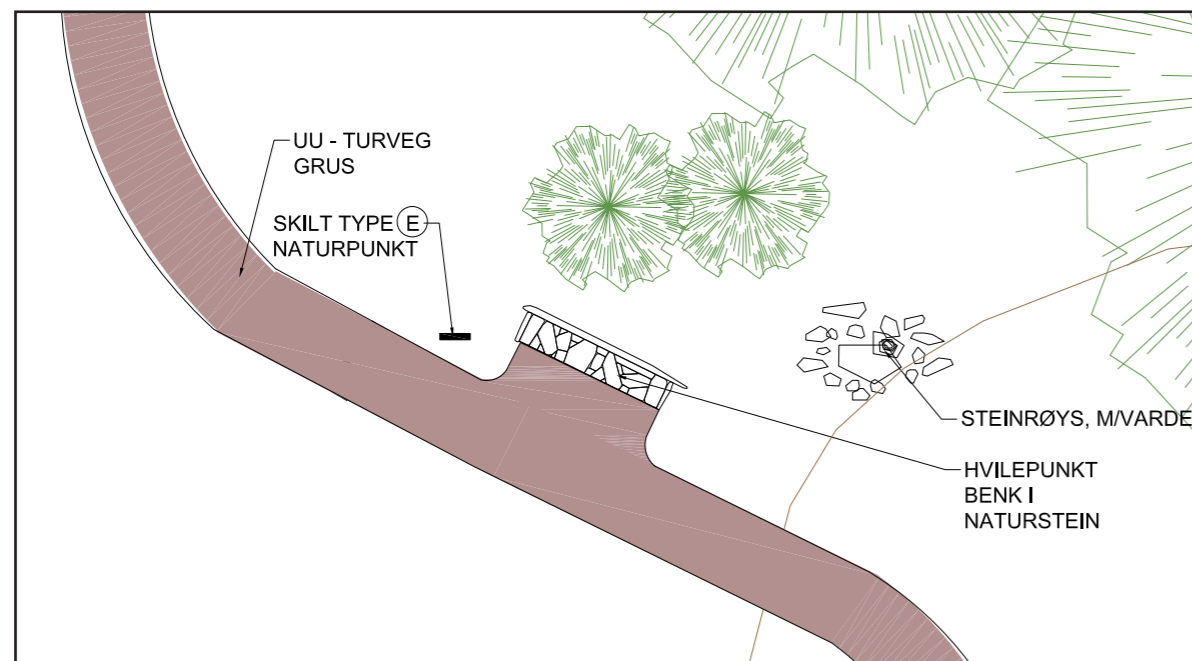
REFERANSEBILDE HVILEPUNKT

Eksempel på utvidelse av sti med plassering av en stein som hvilepunkt

Eksempler på enkle måter å lage hvilepunkt av halvkloyvinger og kapp fra lokal hogst.

PRINSIPP UU TILPASSET STI MED HVILEPUNKT

ILLUSTRASJON AV STEDSTILPASSET HVILEBENK I NATURSTEIN LANGS NY UNIVERSELT UTFORMET STI

Referanse fra Sherpatrapp på Brynsflået; Eksempel på hvilepunkt langs stien utformet som en benk ved bruk av lokal stein.

6 KAVLER

FUNKSJON

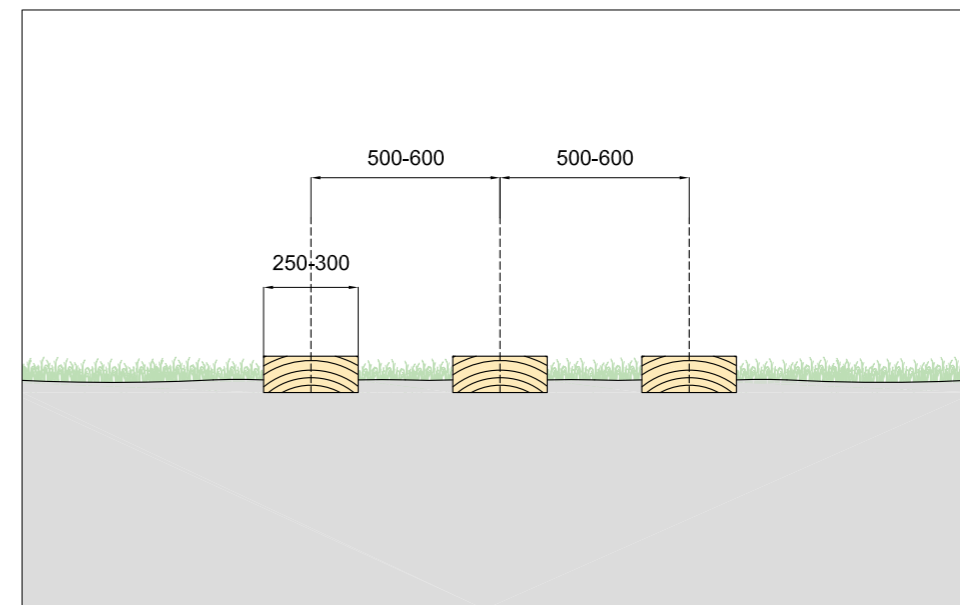
Kavler er lave bordganger som legges ut i myr og våte parti. Kavlene sørger for tørr sti, samtidig som de skåner naturen for slitasje ved at gangferdselen styres.

Det er kan være aktuelt å bruke kavler i enkelte strekk ved etablering av nye stier.

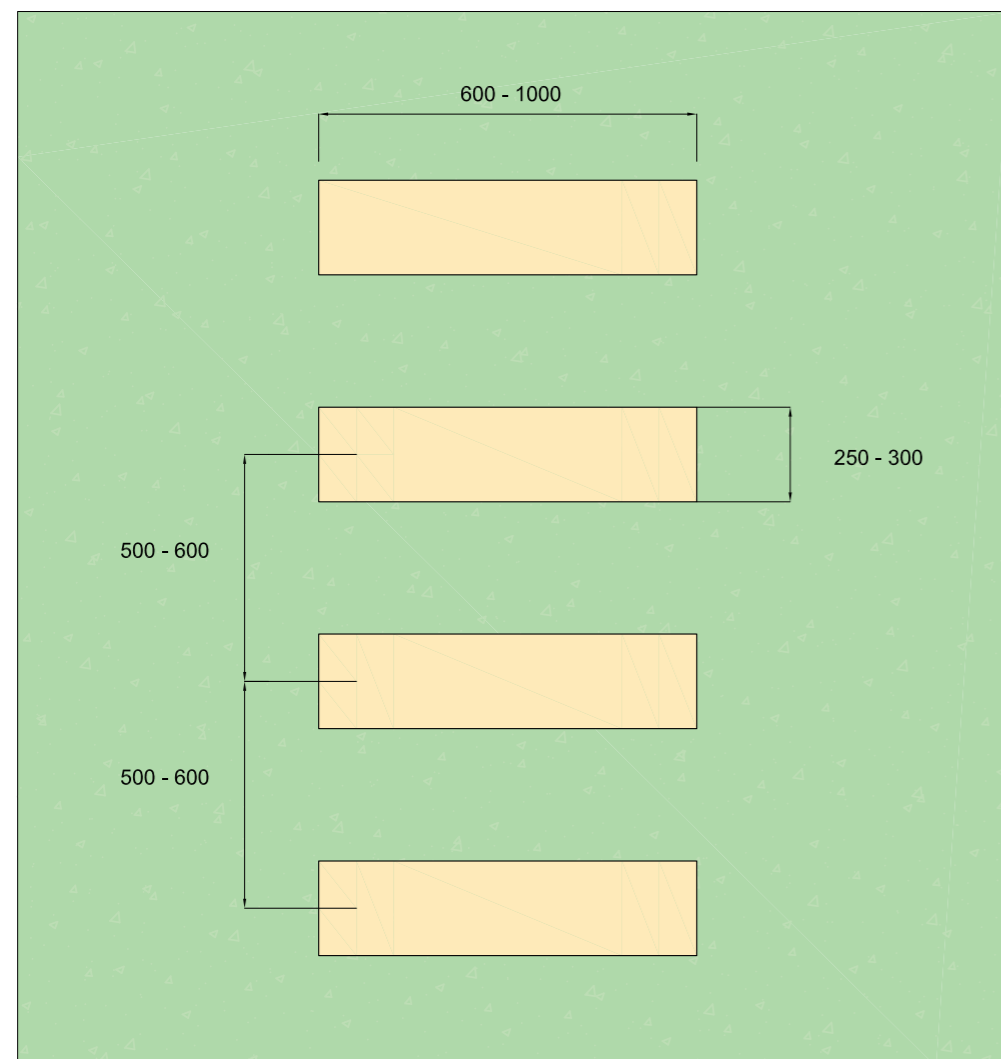
FORM OG MATERIALBRUK

Kavlene kan lages av lokal malmfuru, slik at man får kortreiste og naturlig impregnerte produkter. Trykkimpregnert materiale skal ikke brukes til kavler.

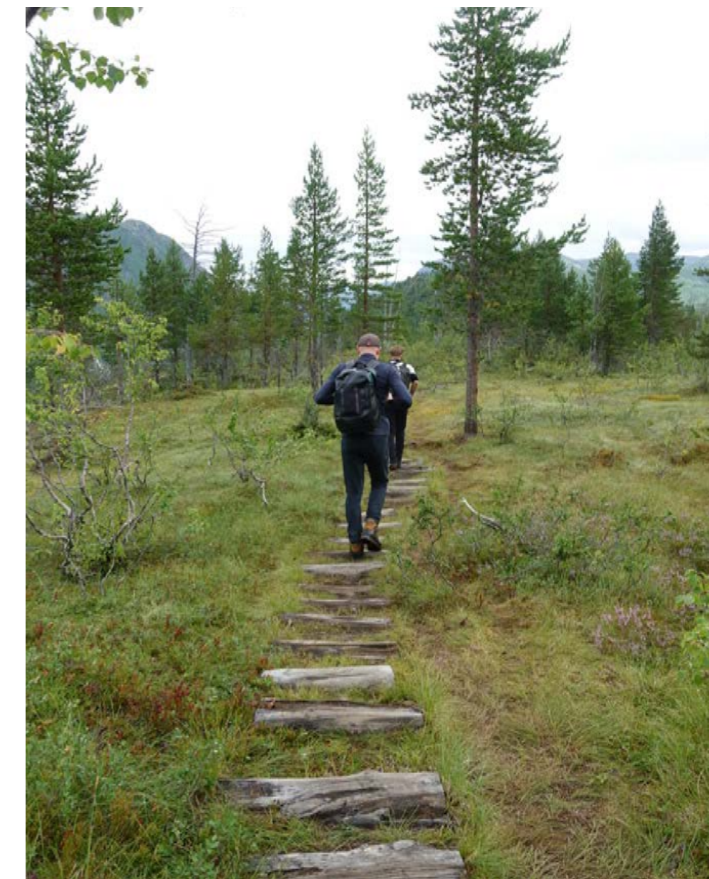
Som kavler brukes stokker med lengde lik traseens bredde. Avstanden mellom stokkene tilpasses slik at det blir en skrittlengde mellom hver stokk, dvs 50-60 cm mellom stolpenes senterpunkt. Med passende mellomrom legges det noe bredere kavler slik at to personer kan passere hverandre uten å måtte trække ut i myra. Kavlene kan lages av lokal malmfuru. Uttak av virke må avtales med grunneier.

SNITTKAVLER 1:20

PLAN KAVLER 1:20

Eksempler på kavler.

7 MATERIALBRUK FOR GAPAHUK OG TOALETT

FUNKSJON

Oppgradering eller etablering av toalett og gapahuk i forbindelse med rasteplass og parkering. Formålet med oppgraderingen er at kravene til universelt utforming er tilfredstilt.

FORM OG MATERIALBRUK

Det er viktig at form og materialbruk ved innfallsportene fremstår som enhetlig i hele området og tilpasses lokale forhold.

Materialbruken bør være enhetlig både av hensyn til helhetlig visuell opplevelse og med tanke på enkelt vedlikehold. Ved bruk av materialer med naturlig egenfarge vil det lett passe inn i landskapet. For bygg anbefaler vi trevirke som gråner på en god måte, tilsvarende den som er benyttet i gapahuken fra Biotope. Det er viktig å sørge for gode trinnfrie overganger til bygg som er tilrettelagt for UU.

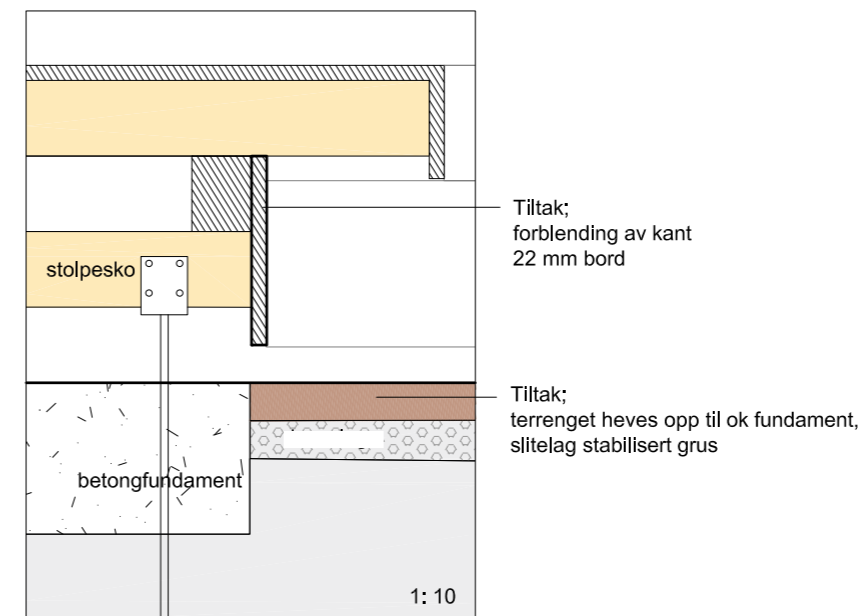
Fundamenter og enkle konstruksjoner utføres i betong. Galvaniserte konstruksjonsdeler som feks stolpesko kan gjerne kles inn med trevirke der det er hensiktsmessig, se prinsippdetalj og illustrasjoner.

ILLUSTRASJON AV STEDSTILPASSET UTFORMING AV TOALETTBYGG. DET MÅ SØRGES FOR TRINNFRI ADKOMST TIL TOALETT TILRETTELAGT FOR UU (MODULBYGG FRA BIOTOPE)

ILLUSTRASJON AV OPPGRADERING AV EKSISTERENDE GAPAHUK MED STABILISERT GRUS FOR UU TILPASSING

PRINSIPDETALJ : TILPASSNING FOR TILGJENGELIGHET TIL SPISEBORD I GAPAHUKEN

FOTO AV DETALJ DAGENS SITUASJON; EKSPONERT BETONGFUNDAMENT OG BUNNSVILL MED GALAVNISERT STOLPESKO

8 VEGETASJONSBRUK

Ved tilrettelegging innenfor landskapsvernområdet bør det i størst mulig grad benyttes lokale stedlige arter og masser.

VEKSTTORV OG PLANTER

Ved inngrep, som flytting/etablering av sti eller utgraving for konstruksjoner, kan vegetasjonsdekket med torv flyttes og brukes som plantedekke på andre steder med tilsvarende vekstforhold. På denne måten kan det flyttes både lyngdekke og småtrær. Det må sørges for å få med tilstrekkelig av rotsystemet. Overflaten på området som skal dekkes med torv bør være løs og åpen, slik at røttene kan gro nedover. Denne metoden utføres helst vår eller høst, utenom den mest intense vekstsesongen.

JORD

Ved åpen jord bør den lokale jorda benyttes til terrengreparering. Det lokale stedegne humus- og løsmasselaget inneholder allerede en "frøbank" av lokale plantearter som vil sikre revegetering av planter som har sin naturlige tilhørighet akkurat her.

Bildet viser terreng ved Bråtafallet som er utsatt for slitasje. Ved å kanalisere tråkk til sti, vil naturlig vegetasjon kunne tilbakeføres i kanten rundt bålplassen.

Bildet viser lyng og mose, fjellbjørkeskog og furu i skråningen mot Styggskåra

Lokal lavart lungelav er godt synlig på trestammer like ved stien.

9 MATERIALBRUK

Ved tilrettelegging innenfor landskapsvernområdet bør det i størst mulig grad benyttes lokale materialer. Dette gjelder både stein, jord og planter.

Fulufjellet har en unik geologi i norsk sammenheng. I stor grad består geologien her av Trysilsandstein som er en bergart som ble dannet for ca. 1,25 milliarder år siden. Den karakteristiske rødfargen i kombinasjon med den grønne kartlaven gir en helt spesiell sanselig opplevelse.

GRUS, MURER, TRINN OG TRAPPER

Ved tilrettelegging for enkle terrengkonstruksjoner som kanter, murer og trapper, bør det benyttes Trysilsandstein eller eventuelt den steinen som befinner seg på stedet.

Den lavbevokste siden snur opp etter at den er flyttet, slik at laven ikke ødelegges.

Ved etablering av nye eller ved utvidelse av eksisterende parkeringsplasser benyttes den grusmasser fra den samme lokale steinen.

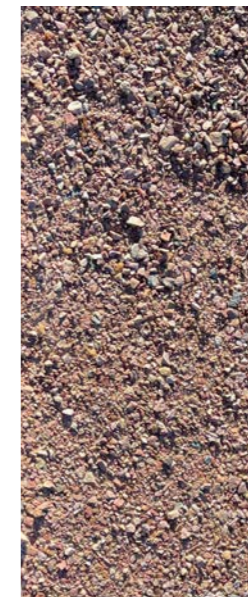
Den lokale forkomsten av av stein bør benyttes på en god måte ved alle innfallsportene. Det vil bidra til å styrke identiteten og egenarten til Fulufjellet nasjonalpark.

Bildet viser den nye sherpastien mot Brynsflået. Den er bygget av store blokker og natursteinsheller fra den lokale Trysilsandsteinen.

Grusvegen mot Bergådalen. Bildet viser eksempel på godt stabilisert grusdekke av lokal stein.

Lokal grus

Natursteinsmur i lokal stein ved Gapahuken ved Storbekkasen

Arkivsaksnummer: 2023/938-3

Saksbehandler: Henriette Othilie Bøe Kildahl

Dato: 08.02.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Fulufjellet	4/2023	13.02.2023

Prosjektplan - Stitilrettelegging og kanalisering av ferdsel til Storfurua og Slottet i Fulufjellet NP

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret godkjenner prosjektplanen slik den foreligger. Stitilrettelegging langs stiene til Storfurua og Slottet gjennomføres med oppstart i 2023 iht. prosjektplan. Tiltakene er forankret i forvaltningsplanen og besøksstrategien for Fulufjellet nasjonalpark, og er høyt prioritert i tiltaksplanen. Prosjektplanen oppdateres fortløpende i prosessen.

Tiltakene gjennomføres med hjemmel i Verneforskrift for Fulufjellet nasjonalpark § 6.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

Bakgrunn

Slottet og *Storfura* er, spesielt lokalt, relativt kjente besøksmål for turgåere i Fulufjellet nasjonalpark, og begge stedene er pekt ut som besøksmål i besøksstrategien for Fulufjellets nasjonalparker. I takt med at Fulufjellet er blitt mer kjent de siste årene, kan det derfor forventes at besøksantallet til disse stedene vil øke. Dagens mest brukte sti starter i Bergådalen fra en privat gangbru på gnr./bnr. 9/122. Eksisterende stistart til Storfurua og Slottet har utfordringer gjennom at lokaliteten er svært blaut og nesten uframkommelig når det har vært nedbør, men er også ganske fuktig ved tørrere vær. Langs stien til Slottet må man krysse *Nordre Bjønnåsbekken* før stien går videre opp i fjellet mellom Slottshammaren og Slottet, og inn til riksgrensa. Traseen sørover til selve toppen, Slottet, er hverken merket eller viser seg som ett tydelig stispor. Grunnet økt ferdsel til Slottet har det derfor begynt å utvikle seg flere villstier dit.

Hensikten med tilretteleggingstiltakene er å kanalisere dagens ferdsel til mer robuste områder og bort fra bløte og sårbare lokaliteter. Det er også behov for å ruste opp eller bygge ny gangbru der dagens private gangbru krysser Bergåa. Videre vurderes mulighetene for å tilrettelegge for en enklere bekkekryssing over Nordre Bjønnåsbekken.

Grunnlag for avgjørelsen

Dokumentasjon som grunnlag for avgjørelsen:

- Sårbarhetsvurdering av vegetasjon langs utvalgte stier i Fulufjellet nasjonalpark. Norsk institutt for naturforskning, 2017.
- Rapport med tilrådning for tiltak - Restaurering og forsterkning av stier i Fulufjellet nasjonalpark. Utmarksressurs AS, 2022.
- Ferdselstelling langs sti til Storfurua og Slottet i Fulufjellet 2016.
- Merkehåndboka. Tilrettelegging og synliggjøring av turruter. DNT, Innovasjon Norge og Friluftsrådernes Landsforbund.
- Andersson, M. 2005. Rapport fra naturfaglige registreringer i Ljørdalen øst. Rapport FORAN AS.
- Bekken, J. 2001. Virveldyr i Fulufjellet i Trysil kommune. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen. Rapport nr. 9/2001.
- Solstad, H. & Elven, R. 2001. Botanisk undersøkelse av østre Ljørdalen i Trysil kommune. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen. Rapport nr. 3/2001.

Prosjektplanen er videre forankret i Forvaltningsplanen for Fulufjellet nasjonalpark og Besøksstrategien for Fulufjellets nasjonalparker og tiltaksplanene.

Tiltakene gjennomføres med hjemmel i Verneforskrift for Fulufjellet nasjonalpark § 6.

Forvaltningsmyndigheten kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstand som er formålet med vernet.

Formålet med vernet av Fulufjellet nasjonalpark står i verneforskriftens § 1 Formål:

Formålet med Fulufjellet nasjonalpark er å bevare et stort naturområde som inneholder særegne, representative økosystem som er uten tyngre naturinngrep, herunder artsfattig fjellvegetasjon og artsrik barskog.

Videre er formålet med nasjonalparken å ta vare på:

- *et inngrepsfritt skog- og fjellområde som en del av et stort, helhetlig og særpreget økosystem i grensetraktene*
- *storslåtte landskapsformer bl.a. med særpregede og blokkrike juv*
- *naturmangfoldet med et egenartet plante-, sopp- og dyreliv, herunder innslag av høyereliggende barskog med naturpreg, og med arter som; sjokoladekjuke og sibirkjuke*
- *kulturminner.*

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Det følger av naturmangfoldloven (nml) § 7 at saken skal vurderes i henhold til prinsippene i lovens §§ 8 – 12 angående kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-varprinsippet (§ 9), samlet belastning på økosystemet (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige driftsmetoder (§ 12).

Vurdering

Tiltaket er vurdert å være i tråd med forvaltningsplanen og besøksstrategien for Fulufjellet nasjonalpark og er vurdert til å være et skjøtselstiltak jf. verneforskrifta § 6.

Stilretteleggingen vurderes til å ha ubetydelig miljøskade for verneverdiene i området siden tiltakene i liten grad vil påvirke verneverdiene. Tiltaket vil samtidig gi reduksjon av slitasje i de

mest utsatte områdene. Etter hvert som Fulufjellet nasjonalpark og parkens kjente besøksmål blir mer kjent, vil ferdselen dit øke, og dermed også slitasjen. Planlagte tiltak vil bidra til å redusere slitasjen ved å kanalisere ferdselen.

Kunnskapsgrunnlaget (§ 8) er vurdert som tilfredsstillende. Det er god kunnskap om området, og tilretteleggingen skjer i tilknytning til etablert merket sti. Opprusting av eksisterende bru og/eller oppføring av nye bru langs eksisterende stistreking vil ikke medføre negative konsekvenser for naturmangfoldet eller for landskapet.

§ 9 Føre-var prinsippet: Tilretteleggingen skjer i et område med ferdsel og en kan ikke se at dette vil gi merkbar merbelastning på naturmiljøet.

§ 10 - Økosystemtilnærming og samlet belastning: Forvaltningsmyndigheten følger en generelt streng praksis i forhold til byggetiltak, men tiltakene med stitilrettelegging vil gi trygg kryssing av elvene og skåne sårbar vegetasjon langs stitraseen. Samlet belastning blir vurdert som akseptabel, og nytteverdien er større enn ulempene. Det er god oversikt over hva interessentene som kan ha behov for liknende aktivitet i området. Gjennomføring av de skisserte tiltaket vil ikke føre til uheldig presedens eller være til nøyverdig ulempe for verneverdiene.

§ 11 - Kostnadene ved miljøforringing skal bæres av tiltakshaver: Spørsmålet er vurdert ikke relevant.

§ 12 - Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetode. Driftsmetoden er etter forvalters vurdering miljøforsvarlig. Det meste av arbeidet med stitilretteleggingen gjennomføres manuelt uten anleggsmaskiner. På grunn av områdets beliggenhet må det påregnes bruk av helikopter til transport av bæremasser, materialer og brukonstruksjon. Under anleggsperioden må man påregne noe støy, spesielt de dager der bæremasser, materialer og brukonstruksjon skal transporteres inn med helikopter. Planlagt oppstart er satt til månedsskifte august/ september for å unngå unødig støy i hekke- og yngletida. Bruk av helikopter er en formålstjenelig metode for å løse transportbehovet i dette tilfelle. Det gir en kortvarig uro, og gir ikke varige skader på naturen. Det er en forutsetning at motorisert transport for gjennomføring av oppdraget blir planlagt godt for å unngå unødvendig kjøring innen verneområdet.

Friluftslivets interesser ivaretas gjennom godt informasjonsarbeid i forkant av oppstart.

For å kunne vurdere tiltakenes påvirkning og konsekvenser på verneverdiene over tid er det viktig at forvaltningsmyndigheter følger opp med overvåking av ferdsel og slitasje etter at tiltaket er gjennomført. Det vil bli satt opp ferdselsteller og opprettet bevaringsmål for slitasje i området, og man har således lagt opp til en metodisk overvåking av påvirkning fra ferdsel i etterkant av gjennomført tiltak. Forvaltningsmyndighet kan dermed følge opp med ytterligere tiltak (merking og skilting) for å oppnå ønsket effekt av tilrettelegging.

Konklusjon

Etter forvalters vurdering er kravet til kunnskapsgrunnlag i naturmangfoldloven (nml.) § 8 vurdert til å være oppfylt. Prinsippet om føre-var og samlet belastning på økosystemet er tillagt vekt (nml. §§ 9 og 10). Tiltaket er i tråd med §§ 11 og 12 i naturmangfoldloven.

**Fulufjellet
nasjonalpark**

Prosjektplan

Stilrettelegging i Bergådalen – Storfurua og Slottet

Innhold

1 Områdebeskrivelse	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Nøkkelinformasjon	3
1.3 Skildring av dagens sti, ferdsel og bruk til Storfurua og Slottet	4
2 Kunnskapsgrunnlag om natur- og kulturverdier	6
2.1 Landskap og geologi	6
1.2 Naturverdier	7
1.2.1 Naturtypekartlegging	7
1.2.3 Artsmangfold	8
1.3 Kulturminner	9
2 Sårbarhetsvurdering – grad av slitasje	9
3 Skildring av aktuelle tiltak	11
3.1 Brua over Bergåa	11
3.2 Sti fra brua	12
3.3 Sti til Storfurua	16
3.4 Gangbru over Nordre Bjønnåsbekken	16
3.5 Stien videre opp til Slottet	18
4 Fremdriftsplan	18
5 Finansiering	19
5.1 Budsjett	19
Referanser	21

Vedlegg:

1. Sårbarhetsvurdering av vegetasjon langs utvalgte stier i Fulufjellet nasjonalpark. NINA rapport 2017.
2. Restaurering og forsterkning av stier i Fulufjellet nasjonalpark – Rapport med tilrådning for tiltak. Utmarksforvaltning AS 2022.

1 Områdebeskrivelse

1.1 Bakgrunn

I 2017 ble det på oppdrag fra Nasjonalparkstyret for Fulufjellet gjennomført en sårbarhetsvurdering av vegetasjon langs utvalgte stier i Fulufjellet nasjonalpark for å få mer kunnskap om status for ferdselsårene innenfor nasjonalparken, og forslag til tiltak for å unngå, på en best mulig måte, utfordringer med slitasje på stier og vegetasjonen rundt. Utmarksressurs AS utarbeidet i 2022 en rapport for restaurering og forsterkning av stier i Fulufjellet nasjonalpark, deriblant stiene til *Slottet* (1047 moh.) og *Storfurua*.

Slottet og Storfura er, spesielt lokalt, relativt kjente besøksmål for turgåere i Fulufjellet nasjonalpark, og begge stedene er pekt ut som besøksmål i besøksstrategien for Fulufjellets nasjonalparker. Det kan derfor forventes at besøksantallet til disse stedene vil øke. Dagens mest brukte sti starter i Bergådalen fra en privat gangbru på gnr./bnr. 9/122. Eksisterende stistart til Storfurua og Slottet har utfordringer gjennom at lokaliteten er svært blaut og nesten uframkommelig når det har vært nedbør, men er også ganske fuktig ved tørrere vær.

Stien videre opp til Slottet leder turgåere til å måtte krysse Nordre Bjønnåsbekken, som til tider kan være utfordrende å krysse, selv med lite vann i bekken. Det er i dag ingen tilrettelegging knyttet til kryssing av bekken som har ført til tråkkslitasje langs bekketare. Videre går stien opp i fjellet mellom Slottshammaren og Slottet, og inn til riksgrensa. Traseen sørover til selve toppen, Slottet, er hverken merket eller viser seg som ett tydelig stispor. Grunnet økt ferdsel til Slottet har det derfor begynt å utvikle seg flere villstier dit.

På bakgrunn av overnevnte ser Nasjonalparkstyret behov for å kanalisere dagens ferdsel til ett stispor og til mer robuste områder og bort fra bløte og sårbare lokaliteter. Det er også behov for å ruste opp eller bygge ny gangbru der dagens private gangbru krysser Bergåa. Videre vurderes mulighetene for å tilrettelegge for en enklere bekketare kryssing over Nordre Bjønnåsbekken.

1.2 Nøkkelinformasjon

Startpunkt: Privat hengebru over Bergåa (gnr./bnr. 9/122).

Sluttpunkt: Storfurua og/eller Slottet.

Tidspunkt: Planlagt oppstart for arbeidet er sommeren 2023.

Eiendomsinformasjon: Eiendommene som berøres av stitilretteleggingen er gnr./bnr. 9/122, 9/121, 9/348 og 9/427.

Vernestatus: Størstedelen av tiltakene er planlagt innenfor Fulufjellet nasjonalpark.

Tiltakene vil bli gjennomført som skjøtselstiltak iht. verneforskriftens § 13, jf. NML § 47, skjøtsel i verneområder. Grunneiere blir varslet i god tid før, og vil gis anledning til å komme med innspill. Tiltak som bygging av nye gangbruer vil kunne kreve tillatelse etter Plan- og bygningsloven og Motorferdselloven, samt samtykke fra grunneiere.

1.3 Skildring av dagens sti, ferdsel og bruk til Storfurua og Slottet

Stien starter med passering på bru over Bergåa og fortsetter inn i granskog. Store fuktige partier gjør det vanskelig å følge og til dels også få øye på stien innledningsvis. Stien og merkingen med merkebånd er til dels heller ikke lokalisert langs samme «trasé». Stien og merkingen blir sammenfallende og mer synlig etter de første hundremeterne. Når man har passert de største blauthølene innledningsvis er stien grei å følge. Det er skiltet til Storfurua der stien deler seg mot hhv. Slottet og Storfurua. Stien bærer preg av relativ liten bruk.

Stien videre opp til Slottet fører til kryssing av Nordre Bjønnåsbekken som til tider kan være utfordrende å krysse, selv med lite vann i bekken. Det er i dag ingen form for tilrettelegging for kryssing av bekken, og i 2022 ser man tegn til tråkkslitasje langs bekkefareten ettersom det ikke går en enkel og definert kryssing over bekken. Det er også tegn til erosjon på den siden av bekken der stien går igjennom et bratt klyv. Stien går så videre opp mot Slottet, men der blir stien etter hvert nærmest borte og det går ingen distinkt tydelig sti videre opp til selve toppen. På befaring i 2022 ser man tegn til utvikling av villstier til Slottet grunnet fravær av én definert sti. Områdene i alpin sone nedenfor toppen har tidligere visstnok vært en populær plass for å hente lav/mose – stien ble betegnet som en «moseveg», dette kan indikere at også denne stien hadde en større bruk tidligere enn det den har i dag. Ved ferdselstilleren som var utplassert langs denne stien i 2016 ble det registrert 130 passeringer, stien ble den gang altså svært beskjedent brukt. I 2022 ser man tydelig at stien har fått økt besøk og en kan tenke seg at bruken kan øke ytterligere som en følge av en eventuell økt markedsføring/popularitet av Fulufjellet nasjonalpark, og spesielt i tilknytning til besøk rundt Bråtafallet-område.

Figur 1. *Bilde av privat hengebru over Bergåa, sett fra øst (foto Utmarksressurs AS).*

Figur 2. *Stistart etter passering av hengebrua i Bergådalen til Storfurua og Slottet går gjennom blaut granskog og er nesten uframkommelig (foto NINA).*

2 Kunnskapsgrunnlag om natur- og kulturverdier

I tillegg til Utmarksressurs AS rapport om restaurering og forsterkning av stier og NINAs sårbarhetsvurdering av vegetasjon langs utvalgte stier i Fulufjellet NP, er området tidligere kartlagt i forbindelse med verneplanprosessen for Fulufjellet nasjonalpark og Fregn naturreservat. Det er blant annet utarbeidet rapport fra naturfaglige registreringer i Ljørdalen Øst, det er utført botaniske undersøkelser og kartlegging av virveldyr. Videre har Innlandet fylkeskommune gjennomført kulturminneregistrering i 2017 og 2018 ved områdene Brattfjellet, Slottet, Bråtafallet, Storbekkåsen, Brynflået og Brynvegen.

2.1 Landskap og geologi

I den nordiske naturgeografiske regioninndelingen ligger Fulufjellet innenfor den såkalte Forfjellsregionen med hovedsakelig nordlig boreal vegetasjon. Furuskog er dominerende skogtype. Innslaget av granskog er imidlertid betydelig, særlig langs vassdragene og i lisdene med sigevannspåvirkning.

Landskapsmessig er området relativt variert og med store vekslinger over forholdsvis korte avstander. Det sentrale landskapselementet er fjellene som reiser seg øst for hoveddalføret inn mot riksgrensa. Høydeforskjellene innenfor nasjonalparken varierer fra ca. 520 m o.h. til 1047 m o.h., Slottet, som er den høyeste toppen i selve Fulufjellmassivet. Tre store sidedaler skjærer seg inn i fjellområdene østover fra hoveddalføret. Nevnt fra nord til sør er dette Bergådalen, Girdalen og Tangådalen. Begynnelsen på disse dalførene ligger alle på svensk side av riksgrensen.

Berggrunnen er svært ensartet. Nasjonalparken ligger i et område med prekambrisk sandstein som også dekker store arealer videre innover i Sverige. Denne sandsteinen kalles trysilsandstein og har en dyp rødlig farge. Sandsteinen er svært kvartsrik og dermed tungt nedbrytbar. Den inneholder lite plantenæringsstoffer og gir opphav til et surt og karrig jordsmonn. Sandsteinen er stedvis skifrig og mange steder finnes fossile bølgeslagsmerker i skiferlagene. I Brattfjellet finnes et belte av den noe mer næringsrike bergarten diabas. Dette beltet kan følges sørover gjennom Fregn og Bjønnåsen. Denne forekomsten gir seg utslag i mer næringskrevende vegetasjon i deler av lisdene til disse toppområdene.

Mange kvartærgeologiske erosjons- og avsetningsformer er representert. I dalførene finnes det betydelige mengder transporterte løsavsetninger i form av utvasket sand og grus, i fjellet er det mest stedegent forvitningsmateriale. Store deler av området er dekket av morenemateriale av varierende tykkelse. Fjellplatåene er for en stor del dekket av blokkmark, og i de bratte sidene ut mot hoveddalføret finnes det betydelige arealer med

ur og rasmark. Noen steder finnes det fint utviklede erosjonsformer i form av brede gjel/nedskjæringer. De mest markerte er blant annet former i tilknytning til Slottsbekkens dalføre øst for Fregn.

1.2 Naturverdier

1.2.1 Naturtypekartlegging

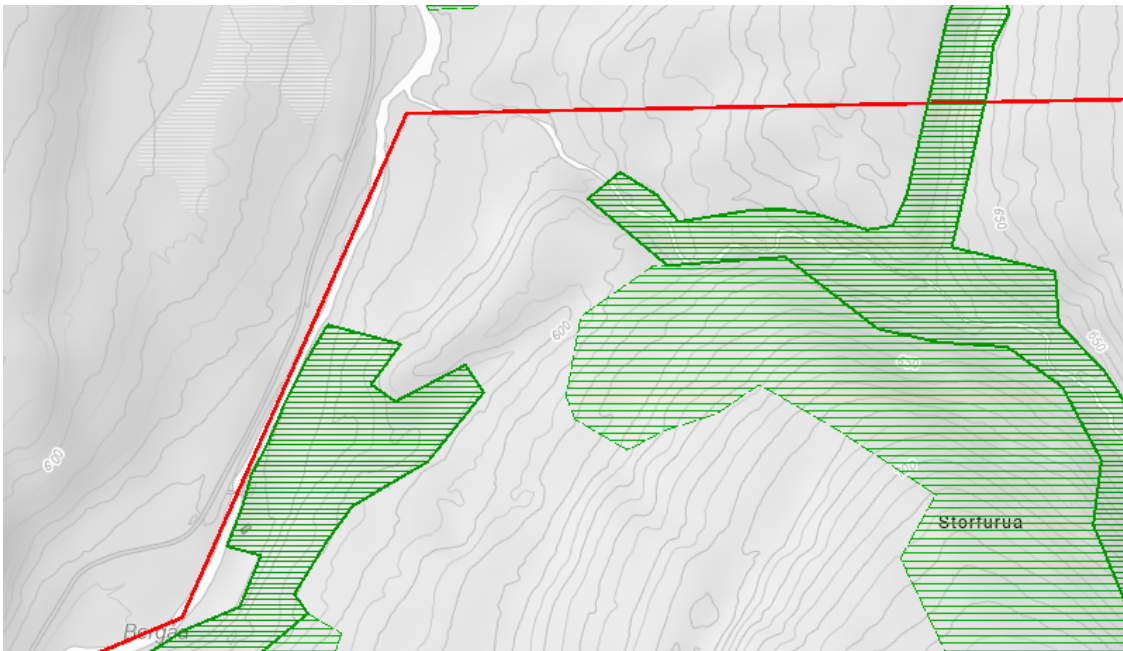
Det ligger flere Naturbase-lokaliteter med gammel granskog i området og disse er definert som Svært viktig (Andersson 2005, Reiso 2006), og her passerer stien rett gjennom. Deler av området er så uframkommelig at det ikke er en klar stitrasé, men ferdselen spres utover et større område.

Ifølge kartleggingen som er gjort langs Bergåas østside viser naturtypen her verdifull granskog med stabilt fuktig miljø. I nordre del fuktig-våt grov granskog. Rikelig med høgstauder i søkket og gråfiolett køllesopp (*Alloclavaria purpurea*) langs stien. Moderat med død ved. Rikt med hengelav i hele området. Stiffiltlav (*Parmeliella triptophylla*) og Skrubbenever (*Lobaria scrobiculata*) på selje. Mer seinvokst granskog i lia mot sør, men av ulik alder og med kontinuitet. Lengst sør er sumpskog med granrustkjuke.

I nordhellingen av Bjønnåsen står en ganske gammel furuskog med gjengroende brannsport. De fleste trærne i dette området er rundt 200 år gammel, men enkelte steder finnes grupper med trær på ca. 300 år. Et par aldersbestemte trær viser en alder på henholdsvis 215 og minst 295 år. Stien opp ryggen fører til en kjempefuru (Storfurua) som fungerer som utfluktsmål. Den er hele 1,05 m i diameter. I deler av området, spesielt sørover, finner vi større grantrær. Grana her har rikelig med hengelav på seg. Brente trestubber er synlige her og der. Gamle grove furustokker ligger spredt i området. Påvirkning fra senere tid er trolig begrenset til uttak av ved.

Langs Nordre Bjønnåsbekken og kildebekken som kommer fra nord vokser det en ganske gammel og stedvis grov granskog. Skogen er gjennomhogd for lenge siden, men har begynt å få tilbake sitt naturskogpreg og har et høyt utviklingspotensial. Grana har igjen begynt å få skikkelig grove dimensjoner.

Det er ingen store myrkomplekser i Fulufjellet. Kilder utgjør en viktig del av vegetasjonen i store områder. De finnes nesten overalt i skogsliene og er trolig et resultat av oppsprekningen av trysilsandsteinen. Kildene er artsfattige, men uvanlig frodige og omfattende. Langs Slottsbekken finnes sammenhengende kildehorisonter på over 1 kilometer. Kildene bidrar til et økt mangfold i et ellers artsfattig skoglandskap. I den botaniske undersøkelsen påpekes det at en sjelden har sett så mange og så fint utviklede fattigkilder i noe annet område i landet.

Figur 3. De grønne skraverte områdene viser områder med viktige naturtyper langs den eksisterende stitråsen.

1.2.3 Artsmangfold

Fjellene i østre Trysil er ekstremt artsfattige, både nasjonalt og internasjonalt. Forekomsten av diabas gjør imidlertid at variasjonen i næringstilgang og dermed i artsmangfoldet varierer en god del. Diabas i dagen i Bjønnåsen og Brattfjellet bidrar til artsmangfoldet med et element av berg-, tørrbakke og skogplanter som mangler helt ellers, for eksempel lodnebregne, småsmelle, småbergknapp, blå rapp, flekkgrisøre, alm, nattfiol og furuvintergrønn. Ingen av disse er kalkplanter, men de er mer basekrevende enn det trysilsandsteinen gir grunnlag for. Sigevatn fra diabasen gir også rikere skogtyper enn det som er vanlig nede i dalen.

Fuglefaunaen i området er som forventet for de østlige delene av gamle Hedmark. Mangelen på vannspeil og store myrarealer bidrar til at våtmarksfuglene er svakt representert. Hønsefuglartene storfugl, orrfugl, jerpe, lirype og fjellrype forekommer i relativt beskjedne bestander. Både ugler og rovfugler er middels godt representert, med et moderat antall arter. Ellers er forekomsten av spetter og andre hullrugere som forventet. Spurvefuglfaunaen er relativt artsrik, men mange av artene har en svært sparsom forekomst. Dette gjelder spesielt sangerne. Arter som er knyttet til naturskog, som storfugl, tretåspett og lavskrike, er til stede i moderate antall. Kongeørn har én fast hekkeplass innenfor nasjonalparken. Også vendehals og dvergspett antas å hekke. Det er påvist forholdsvis få rødlistearter blant fuglene.

De store pattedyrartene forekommer omtrent som forventet. Det er påvist mange arter av spissmus og flaggermus i Ljørdalen Øst. Det er vanskelig å vurdere om dette gjenspeiler spesielt gunstige leveområder siden disse artenes utbredelse er relativt dårlig undersøkt.

Alle de 4 store rovdyrartene er påvist i området. Av disse står bjørnen i en særstilling. Fulufjellområdet som helhet synes å være et velegnet og mye brukt leveområde for bjørn.

1.3 Kulturminner

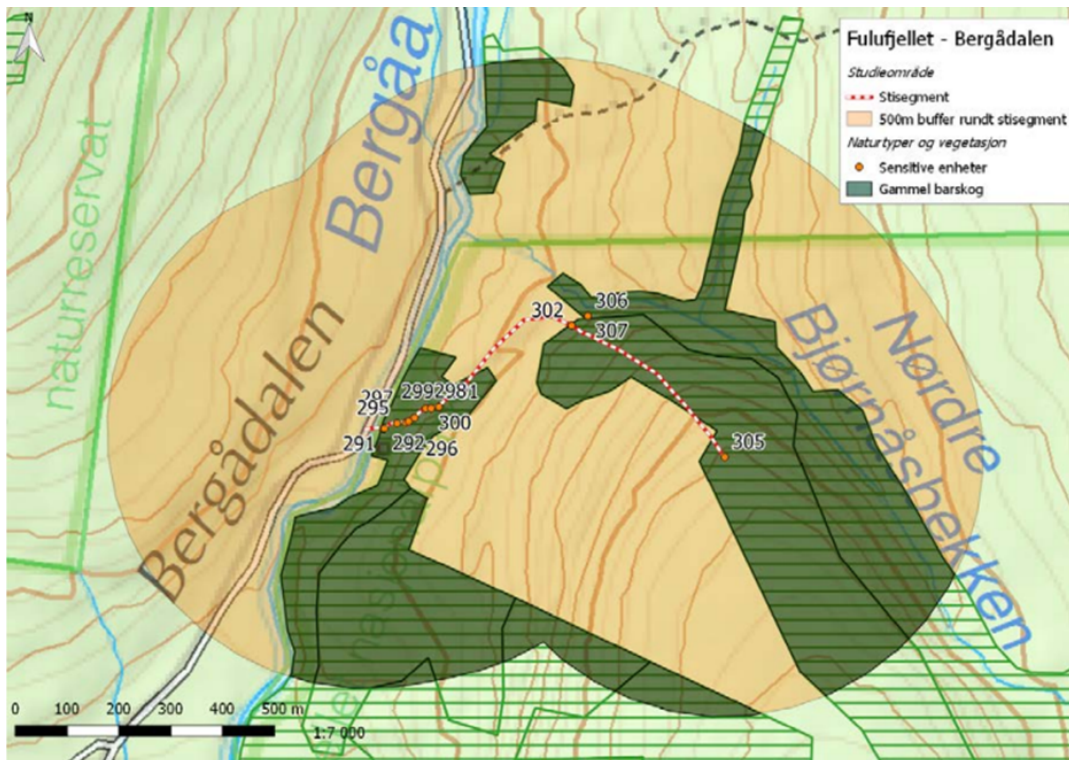
Flere av stiene i Fulufjellet er kulturminner gjennom at de er gamle ferdselsårer. Disse stiene har vært brukt i over et langt tidsrom. De har vært brukt til å hente og frakte ressurser fra og over fjellet, til handel og kommunikasjon. Dette viser seg i historier om slektskap på hver side av fjellet, om treff på dans og i historier om uttak av mose og handel av varer. Sett bort i fra de gamle stiene i fjellet er det ikke registrert mange kulturminner innenfor Fulufjellet nasjonalpark. Likevel kan det ikke utelukkes at spor etter utnyttelsen av utmarka i fjellet finnes innenfor nasjonalparken. For full oversikt over slike spor behøves flere registreringer.

Stien som kommer opp i fjellet mellom Slottshammaren og Slottet er en gammel såkalt «mosevei», fra den tiden lav ble sanket og brukt som tilskudd til vinterfôringen av kyr. Dette er kunnskap om en kulturhistorisk tradisjon som vil egne seg godt til formidling.

2 Sårbarhetsvurdering – grad av slitasje

Området ble sårbarhetsvurdert av NINA i 2017 (Hagen, D. & Wold, L. C. 2017).

Starten på stien fra Bergådalen til Storfurua og Slottet er svært blaut og nesten uframkommelig når det har vært nedbør, men er også ganske fuktig ved tørrere vær. Det er djupt vatn og gytje som gjør det både grisete og ubehagelig å bevege seg (Figur 2). Noen blaute områder ligger i tillegg i bratt terreng (Tabell 1). Dette fører til spredning av ferdselen og begrenser tilgangen til området. Avstikkeren av stien opp til Storfura går i tørr furuskog og stort sett robust terreng, med unntak av noen bratte kneiker.

Figur 4. Den vurderte stien fra Bergådalen til Storfurua med en buffer på 500 m rundt stieområdet utgjør lokaliteten. Tallene langs stien viser sensitive enheter og det grønne området viser forekomst av gammel barskog fra Naturbase (grønn skravur utenfor lokaliteten, sammenhengende grønt innenfor).

Tabell 1. Vurdering av sårbar vegetasjon for stien fra Bergådalen til Storfurua.

Bergådalen - Storfurua				
Nr på kart	Sensitiv enhet	Areal	Plassering	Areal x plassering
295-296 300-301	Bratt skråning med ustabil substrat	3	4	12
306-307	Brink/bratt skrent	1	2	2
291-292 297	Fuktig/blauthøl	2	2	4
292-294 298-299	Myr-/fuktig område (sammenhengende over større areal)	3	3	9
SUM for lokaliteten				27

Sårbarheten i denne stien omfatter flere typer sensitive enheter i de blaute områdene i starten av stien, både i flatt og bratt terreng, registrert som Blauthøl, Fuktige områder og Bratt skråning med ustabil substrat (Tabell 1). Deler av området er så uframkommelig at det ikke er en klar stitrasé, men ferdselen spres utover et større område. I tillegg er det

registrert en Brink/skrent akkurat der stien går ned til elva som er så bratt at det lett raser ut jord dersom folk eller dyr beveger seg opp eller ned.

Stien opp til Storfurua er relativt bratt. Vegetasjonen er i hovedsak bærlyng. Hele traseen går på grove masseavsetninger. I øvre del av trassen, der stien er tydeligst, har den normal karakter som skogssti med røtter og tråkket skogbunn. Stien bærer ikke preg av slitasje.

Området rundt Slottet ligger i lav heivegetasjon og terrenget er lett å gå i. Siden det ikke går en definert sti bort til selve Slottet, vil økt ferdsel her raskt kunne medføre flere villstier.

3 Skildring av aktuelle tiltak

Utgangspunktet for tiltakene er at Nasjonalparkstyret forventer en økning av besøkende, men at målet først og fremst er å forsterke for å ivareta dagens bruk, pluss noe økning av besøkende. Drenere og styre vannet vekk fra stisporet vil være noe av det viktigste man følger opp langs stiene. På den måten kan man redusere problemer knyttet til erosjon. Videre vil det være viktig å følge godt med på stutviklingen, dette for å kunne iverksette målrettede tiltak når eventuelt behov for utbedring/forsterkning inntreffer. Slik kan man unngå å måtte gjøre mer tilrettelegging på en sti enn nødvendig.

3.1 Brua over Bergåa

Dagens brua er ustødig og kan nok for enkelte oppleves utrygg. Brua fremstår likevel ikke som falleferdig, eller farlig. Alternativene er å utføre vedlikehold på dagens bru, eller bygge ny. Spennet på brua er ca. 20 meter. Fundamentering på dagens bru framstår solid, og det ble ikke observert brudd eller store skader på materialer. Ved å stramme opp wire, flettverksgjerde samt bunntråd på gjerde, vil brua mest sannsynlig fremstå langt bedre. Dersom en også «strammer» opp rampen ved av og påstigning av brua, f.eks. med gjerde og monterer informasjonstavle, vil inntrykket bli ganske annerledes enn i dag. Det er likevel fornuftig å få en tilstandsvurdering av hengebrua før man avgjør om brua skal rustes opp, eller om det bør bygges en ny.

Klassisk hengebru som er etablert i dag, vil kunne være en del av turopplevelsen, og kanskje særlig for barn, være en attraksjon i seg selv. Det er ikke gitt at en ny «pen» bru, vil gi samme opplevelsen. Dette er i stor grad en subjektiv vurdering, men et moment man bør vurdere.

Ny bru i samme lengde er relativt kostbart sammenlignet med det å utføre vedlikehold på dagens bru.

Dersom man går for en ny bru i første omgang, eller på et senere tidspunkt, finnes det flere løsninger. Det er flere leverandører som kan levere aktuelle brutyper, både i tre og i stål/aluminium. Hvis det skal etableres en ny bru, er det vesentlig å også gjøre en vurdering av om det er behov for ny fundamentering på hver side. En leverandør av bru skal kunne bistå med behovet for fundamentering.

Nasjonalparkstyret vil, på bakgrunn av en tilstandsrapport, prioritere å utbedre og gjøre tiltak på dagens bru, dersom det er hensiktsmessig, som et første steg i å bedre tilrettelegge stitraseen. Styret vil igjøre seg opp erfaringer med hva behovet vil være fremover ift. evt. bygging av ny bru.

3.2 Sti fra brua

Stistart fra hengebrua legges om til ny trasé parallelt med Bergåa. Her er det tørre elveavsetninger, og en vil også få en opplevelse av å vandre langs elva. Mellom Bergåa og dalsiden der stien stiger opp, er det ett fuktig og sumpaktig område. Å legge stien rundt er ikke formålstjenlig, da dette blir uforholdsmessig langt. Ettersom dette er en sti med lite ferdsel, og fordi tilretteleggingen ellers er lav på traseen, benyttes gangbaner av plank. Dette både for å etablere en tørr kryssing og skåne fuktig skogbunn for slitasje, samtidig som man får definert hvor stien går. Til gangbaner anbefales grovskjært plank, langsgående, 2 tommer eller grovere og minimum 6 tommer bredde og to i bredden. Eventuelt kløyvde stammer, med omtrent samme bredde. Det er en fordel at overflaten har en viss ruhet. Gangbaner vil bli glatte, men en kan begrense dette noe ved å bruke materialer som f.eks. er skjært med motorsag eller andre maskiner som skaper ruhet. Impregnerte materialer skal ikke benyttes, og det anbefales å ikke benytte høvlede materialer. Slike materialer blir glatte, og vil i langt større grad fremstå som et fremmedelement. Videre vises det til Merkehåndboka for bruk av gangbaner.

Det vil kunne bli behov for bruk av helikopter for å kunne frakte inn materialer.

Figur 5. Kartet viser stien fra hengebrua etter omlegging. Blå ring markerer aktuell bruovergang over Nordre Bjønnåsbekken (Utmarksressurs AS).

Etter kryssing av det fuktig område kan stien legges tilnærmet rett opp frem til den møter dagens stitrasé. Selv om det her blir en liten stigning kan den ikke defineres som bratt terreng, og det er ikke brattere enn andre deler av stien. Her er det mose og bærlyng på blokkmark. Noen få større steiner/blokker lengst nede kan med fordel flyttes noe for å skape en tydeligere linje i terrenget. Alternativt må stien gå rundt.

Foruten ved kryssingen av det fuktige området, hvor det er noe mindre lauvtrær og småfallen gran som må fjernes, skal det ikke være nødvendig med noe særlig rydding av vegetasjon fordi skogen her er relativt åpen.

Illustrasjon 1. Illustrasjonen viser forslaget til trasé, rett etter brua. sett fra øst. Bergåa i bakgrunnen. (Foto Utmarksressurs AS)

Illustrasjon 2. Illustrasjon viser forslag til trase langs Bergåa. Sett fra nord. (Foto Utmarksressurs AS).

Illustrasjon 3. Bildet til venstre viser illustrasjon av forslag til trase over fuktig område, sett fra øst. Bildet til høyre illustrerer forslag til trase opp bakken mot eksisterende sti. Sett fra vest. (Foto Utmarksressurs AS).

Illustrasjon 4. Viser forslag til trasé møter eksisterende sti i nord. (Foto Utmarksressurs AS).

Det vil være behov for god informasjon og merking av traseen, særlig i oppstarten, før det danner seg et nytt stispor. Informasjonstavle ved brua. Skilting der stien går på og av dagens trasé, samt enkel merking underveis.

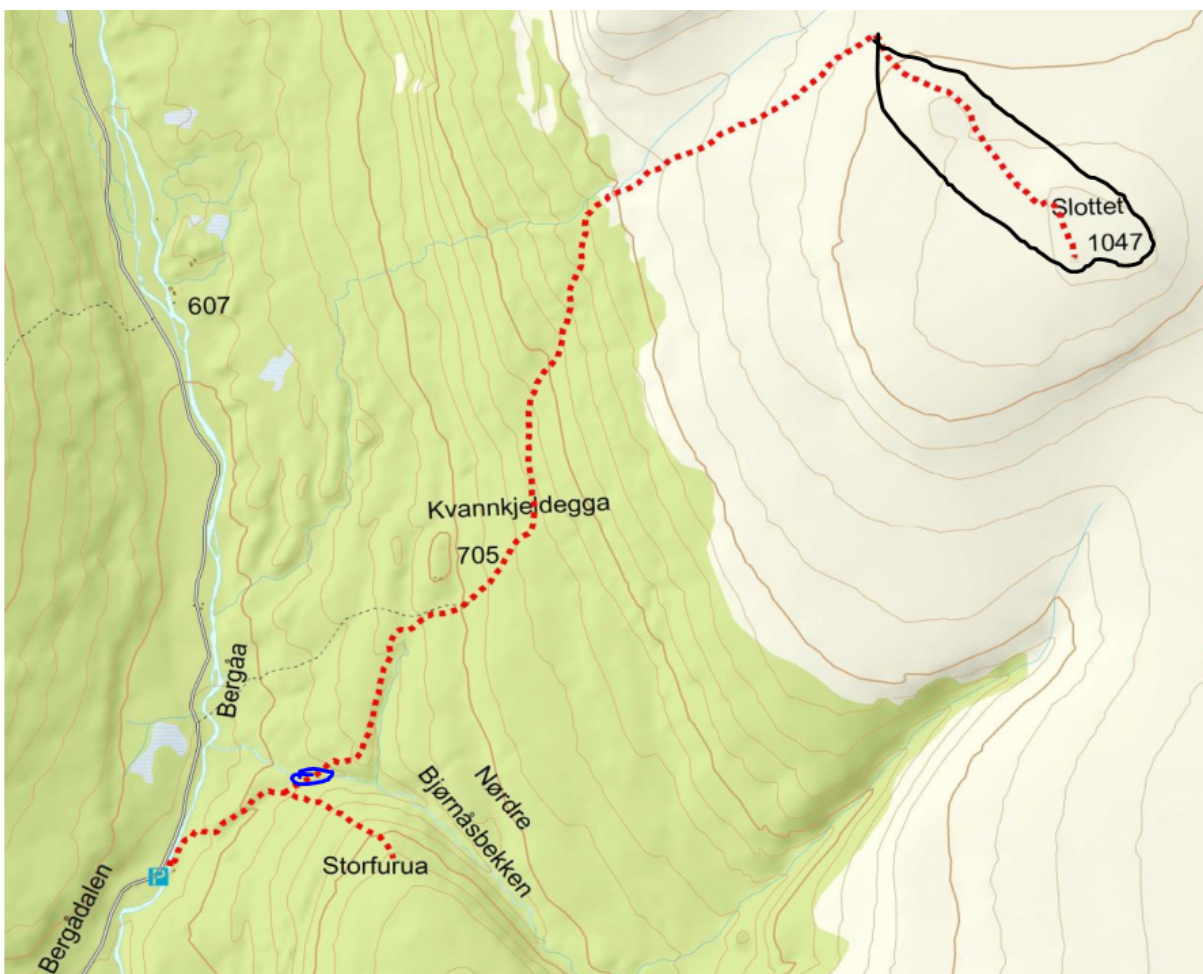
3.3 Sti til Storfurua

Det er skiltet til Storfurua der stien deler seg mot hhv. Slottet og Storfurua. Skiltet bytte ut med et nyere retningsskilt som skal gir bedre informasjon om stiene i området. For å øke kunnskapen om natur- og kulturverdiene i Fulufjellet kan det være aktuelt å sette opp et lite og diskré skilt oppe ved Storfurua som gir god og relevant informasjon om stedet.

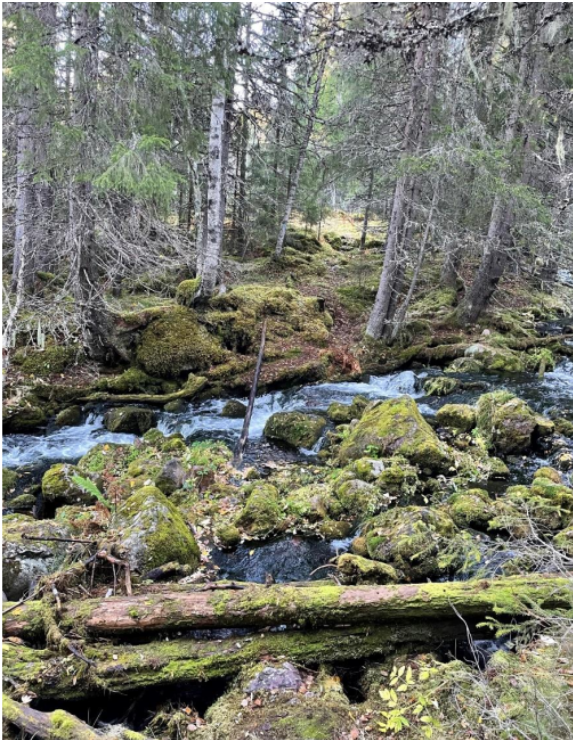
3.4 Gangbru over Nordre Bjønnåsbekken

Nordre Bjønnåsbekken har et relativt stort nedbørsfelt, som strekker inn på Fulufjellplatået. Terrenget er vendt vest/nordvest. Bekken har jevnt bratt fall til utløpet i Bergåa. Det er grunn til å tro at bekken vil kunne generere mye vann med høy hastighet. I området hvor stien krysser Nordre Bjønnåsbekken, er det bratt terreng på kanten mot sørvest og med en høydeforskjell på ca. 2-3 meter ned til bekken.

Det etableres en bro over Nordre Bjønnåsbekken som plasseres med god høyde over bekken, slik at den ikke utsettes for påvirkning/slitasje fra vannmasser. En bro her vil kunne være et opplevelseselement på turen.

Figur 6. Kart viser sti fra Bergådalen til Slottet og Storfurua. Blå ring markerer aktuell bruovergang over Nordre Bjønnåsbekken. Sort ring viser ny stimerking fra eksisterende sti og sørover til Slottet (Utmaksressurs AS).

Figur 7. Bildet viser krysningspunkt på Nordre Bjørnåsebekken, sett mot nord. (Foto: Henriette Othilie Bøe Kildahl).

Figur 8. Bildet viser klyv opp fra bekken, sett mot sør. (Foto: Henriette Othilie Bøe Kildahl).

Valg av type bro vil være et kostnadsspørsmål. Fra et brukerperspektiv må en anta at en fast bro vil kunne oppleves tryggere enn en hengebro, ettersom det vil være en viss

frihøyde ned til bekken. Dette er igjen avhengig av hvem brukerne er. Brukere som er fjellvante, vil vurdere det annerledes enn barn og uerfarne fjellfolk. En hengebro har lange tradisjoner i Norge, og vil kunne være en like stor attraksjon, og normalt rimeligere å etablere. En fast bro vil kunne skille seg mer ut i terrenget med rette linjer. I tillegg til å gjøre en kostnadsvurdering av type bru, vil det også være fornuftig å gjøres en vurdering av brukergruppen.

Roller knyttet til eierskap, drift og vedlikehold må avklares tidlig i prosessen. En bro vil kreve tilsyn og over tid noe vedlikehold. I den sammenheng er det viktig å ha definert ansvarsforhold knyttet til brua.

3.5 Stien videre opp til Slottet

Som første tiltak anbefales det her å få styrt ferdselen til ett stispor. Det kan være utfordrende med tanke på hvor lett det er å gå ellers i terrenget. Tiltak er enkel merking og informasjon, og evt. noen klopper eller vad ved noen av de naturlige grovene, for å tydeliggjøre stisporet. Dette er en strekning man bør følge ekstra godt med på, fordi økt ferdsel her raskt vil kunne medføre flere villstier.

Som et tiltak for å øke forståelsen og kunnskapen om natur- og kulturverdiene i Fulufjellet, planlegges det for å sette opp et diskre vippeskilt langs eksisterende skitrasé som kan informere om kulturhistorien i dette området, som f.eks. informasjon om den gamle «mosevegen».

4 Fremdriftsplan

Fremdriftsplanen for stitilrettelegging i Bergådalen:

Aktivitet/tiltak	Periode	Ansvarlig
Varsle / innhente samtykke fra grunneier.	Vinter 2023	Nasjonalparkstyret
Tilstandsvurdering av privat hengebru (ink. rapport med forslag til utbedringstiltak).	Våren 2023	Nasjonalparkstyret
Innkjøp av gangbaner.	Vår/sommer 2023	Nasjonalparkstyret
Merke opp nye stier, skilte og sperre av gammel sti.	Sommer/høst 2023	Nasjonalparkstyret
Søke kommunen - godkjenning av bru –	Sommer/høst 2023	Nasjonalparkstyret

avklare eierforhold, drift og vedlikehold av bru.		
Hvis aktuelt, utbedring av bru og utlegging av kløpper.	Sommer/høst 2023	Nasjonalparkstyret/SNO
Vurdering og prosjektering av bru over Nordre Bjønnåsbekken.	Sommer/høst 2023	Nasjonalparkstyret
Bygging av bru over Nordre Bjønnåsbekken	Sommer 2024	Nasjonalparkstyret

5 Finansiering

Nasjonalparkstyret avsetter midler til gjennomføring av stiprosjektet i 2023 og 2024. Hele stiprosjektet dekkes gjennom tiltaksmidler fra Miljødirektoratet post 1420.31. Finansiering vil i all hovedsak gå til entreprenører, materiale og helikopter. Det legges inn en betydelig egeninnsats fra lokalt SNO og nasjonalparkforvalter på prosjektledelse

5.1 Budsjett

Hengebru

Det vil være viktig å få gjennomført en tilstandsvurdering av bruk og en rapport som viser til eventuelle utbedringstiltak. Foreløpig har vi ikke grunnlag for å utarbeide et budsjett for utbedring av gammel hengebru eller å etablere en ny hengebru, men dette vil bli utarbeidet i løpet av våren 2023. Prinsippet for fundamentering vil være lik som med fast bru, og man kan med stor sikkerhet si er at kostnadene ved å bygge en enkel hengebru vil være lavere enn fastbru. Særlig med tanke på snølast vil det være viktig å beregne riktig dimensjon ved materialbruk på hengebrua. Utover dette vil Merkehandboka være en viktig veileder videre.

Arbeid	Pris	Kommentar
Tilstandsvurdering ink. rapport med forslag til utbedringstiltak.	Kr 10 000	Konsulent

Bru over Nordre Bjønnåsbekken

Bru Nordre Bjønnåsbekken		
Fakta:		
Behov for stein til fundamentering:	4-6 tonn. 1 tonn per løft. 3/4 1000 liters-sekk.	
Bagger:	8 stk. (et par i reserve i tilfelle rifter v/ bagging)	
Entreprenør, innleie. Samling/frakt/klargjøring før transport:	1,5 til 2 dagsverk	
Avstand:	500 m. fra parkering /320 m korteste avstand fra veg	
Antall løft:	6-8 løft totalt (?) 4-6 løft til brufundamenter. 2-3 løft til selve bru m/utstyr	
Ankomster:	2? Klare å unngå returløft av utstyr til monterin?	
Oppmøte:	2	
Behov for lastemann	2?	
Leverandør 1		
Arbeid/materialer	Pris	Kommentar
Innkjøp/tilfrakt		
Bru fra Rennebubjelken inkl 30 000 frakt	kr 100 000	Rennebubjelken
Frakt	kr 30 000	
Entreprenør		
Samling/frakt/klargjøring før transport	kr 12 000	en mann og maskin 1,5 dag+frakt med lastebil
Grunnarbeid/montering		
Montering av bro	kr 10 000	2 mann 1 dag
Grunnarbeider, brofundamenter	kr 32 000	2 mann 3 dager. USIKKERT
Helikopterfrakt stein		
Innkjøp bagger, 8 stk.	kr 1 500	
Oppmøte	kr 20 000	
Lastemann	kr 2 400	
Flytid transport av stein (4-6 løft à 1000 meter t/r)	kr 15 000	
Helikopterfrakt bro		
Oppmøte	kr 20 000	
Lastemann	kr 1 200	
Flytid transport av bro m/utstyr (2 løft à 1000 meter t/r)	kr 7 500	
Prosjektledelse		
prosjekt/arbeidsledelse	kr 30 000	Ca 40 timer, forarbeid, oppfølging, dokumentasjon...
SUM tot eks mva	kr 281 600	
<p>Dette er priser basert på bilder, erfaringstall og anslag. Utmarksressurs AS har ikke selv befart området, slik at det kan være forhold som vi ikke kjenner til som kan få utslag i priser. Priser er pr november 2022 og det er ikke tatt høyde for prisjusteringer.</p>		
Leverandør 2		
Arbeid/materialer	Pris	Kommentar
Bru inkl alt, foruten grunnarbeider for fundamenter	kr 350 000	
Grunnarbeider	kr 10 000	Antatt 2 mann i 2 dager
Prosjektledelse		
prosjekt og byggeledelse	kr 15 000	Ca 20 timer
SUM tot eks mva	kr 375 000	
<p>I pristilbudet til leverandør 2 er det tatt høyde for lengre bru, og rekkverk på begge sider.</p>		

Referanser

Andersson, M. 2005 Rapport fra naturfaglige registreringer i Ljørdalen øst, FORAN AS på oppdrag av Fylkesmannen i Hedmark 2005. 48 s.

Solås, A. 2000 Nøkkelbiotoper og hensynsområder i Statskogene i Trysil. Rapport Nr 3/2000. Statskog Ressursdata.

Hagen, D. & Wold, L.C. 2017. Sårbarhetsvurdering av vegetasjon langs utvalgte stier i Fulufjellet nasjonalpark. – NINA Rapport 1431. 38 s

Restaurering og forsterkning av stier i Fulufjellet nasjonalpark. Rapport med tilråding for tiltak 2022. Utmarksressurs AS.

Forvaltningsplan for Fulufjellet nasjonalpark 2017.

Besøksstrategi for Fulufjellets nasjonalparker.

Ferdselstilling Fulufjellet – Stien til Storfurua og Slottet 2016.

ST 5/2023 Eventuelt
RS 9/2023 Høring - Innlandet - regional plan for klima, energi og miljø - Innlandet
fylkeskommune